

vi människor

Nr2 1992 30 kr
(befriad från moms)

**Ska Sverige gå med i en bepansrad stormakt?
Vem tjänar och vem förlorar på EG?
Läs de kritiska rösterna i detta nummer.**

INNEHÅLL:

3 Ledare
Erni Friholt

4 Röster i EG-debatten
Eva-Britt Svensson

5 Makten och härligheten
ur Vi Mänikor 1972

7 Från förlovning till äktenskap
ur Vi Mänikor 1973

8 Ökat EG-motstånd i Sverige
Referat av Grethe Haldorsen

10 väst vill ha nya murar
Björn Kumm

12 Vi måste skapa en kvinnopolitik
Marie-Louise Carlberg

14 Hur vill vi ha det?
Ann Axelsson

16 Solen skickar ingen räkning
Erni Friholt

18 Jordkulor eller möjligheternas Sverige?
Ronny Svenson

21 Avrustningsläger

22 Lycka till salu
Maria Jacobson

27 Mot kunskapsklyftan
Ingrid Atlestam

28 Ingenting är viktigare än ett barn
Svensk-Kubanska vänskapsförbundet

29 Europa - självupptaget och orättvist
Gabriel Garcia Marquez

30 Vrede och hopp
Marie-Louise Carlberg

32 Europas mörka hjärta
Lena Olson

34 Visan om kvinnorna
*Dikt och bilder av Jaroslav Seifert
och Jerzy Modrak*

36 Nya murar i Euopa
Marie-Louise Carlberg

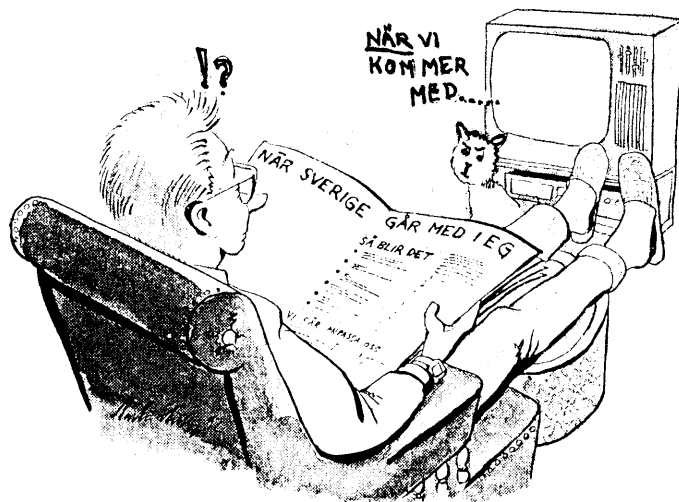
38 Bryssel inte bara EG
Erni Friholt

40 Debatt

41 "Nätstrumporna"

41 Tig inte om gatubarnen som
torteras och mördas i Rio!

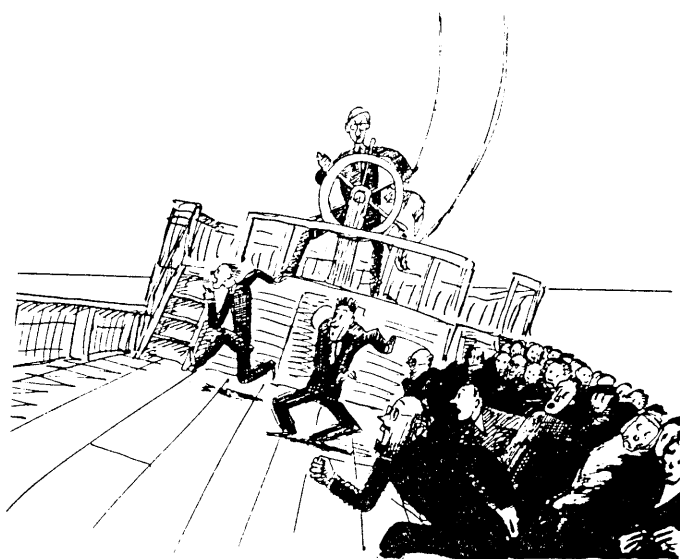
42 SKV-material

Ett Missförstånd

I nyheter, dagens såväl som de andra,
har redan en tid vissa ordval syntts vandra,
man skriver: "När Sverige blir medlem i EG..."
Då känner jag mig som den dumme och sege,
jag har , som man säger , fått foten om baken:
Jag trodde vi skulle få rösta om saken.

Mats Nörklit

Egid

Frågan om EG är tämligen svår.
Ja säger färre i dag än i går.
Nej eller kanske och nja säger fler.
Jodå fast icke, slås fast mer och mer.
Fram och tillbaka de tveksamma drar.
Saken är oklar, den saken är klar.
Somliga tror att det blir som det blir
alltmedan andra tror mer på en gir.
Vågorna välter och skummet det yr.
Nåde den styrman som står där och styr.

Kajenn

Vägen till jämlikhet är målet

I bilens baksäte utspann sig ett sådant förtroligt samtal som kan bli till vid vissa sällsynta tillfällen när tidpunkten är den rätta och det lilla utrymmet både skyddar med sitt mörker och inte lämnar någon flyktväg.

Samtalet rörde sig om det ohyggligt höga pris som T. fått betala att som kvinna klättra till en hög befattning och få stoltsera som ett lysande föredöme som ledare, politiker, maka och mor. Vägen till reträtt blev därmed definitivt stängd, säger hon.

Från piedestalen tittade hon ner på sitt sistfödda barn. Som i ett töcken såg hon det, och hörde det på nätterna när det skrek, av längtan efter moderns närhet. Brösten ömmade, stinna av mjölk, i huvudet dånade pojkens gråt, hennes egen trötthet och talet hon skulle hålla nästa dag. Inte kunde hon börja amma, det skulle tvinga henne till bortovaro från arbetet, från de politiska uppdragen. Inte kunde hon svika dem som valt henne.

Istället svek hon barnet och sig själv, förvägrade dem ljuvligheten att känna närheten, kärleken och värmen.

Barnet kände knappt igen henne till slut. Pojkens sängvättning upp i hög ålder blev en av de märkbara följderna.

Idag ser hon det så klart. Hon känner sig sorgsen, bitter också på det samhälle, manssamhället, säger hon, som tvingade henne till ett sådant liv. Aldrig skulle hon göra om det på det viset.

Det måste finnas en annan väg, ett annat sätt att arbeta för socialismen. Ty ovanstående historia utspelade sig i det forna Sovjet. T. har inte avsvurit sig den gamla tron, men har måst inse att attityderna mot kvinnorna tog männen med sig in i det nya samhällsbygget. Hon kunde visserligen få vilket karljobb som helst, men hemmavid fortsatte det som förut, nu med henne som dubbelarbetande. Och hon försökte själv leva upp till ett manligt beteende i enlighet med samhällets värderingar. I detta förnekande av sin kvinnliga natur förkastade hon också möjligheten till jämlikhet, sin värdighet som kvinna och därmed ytterst revolutionens mål.

Detta har samband med vår egen Malm-debatt.

Kvinnor som har upptäckt vikten av att utveckla denna självrespekt och självkänsla och få den erkänd av andra, finner det sårande när män raljerar över deras allvarliga strävan och ambitioner. Sådana saker skämtar man inte om. Det handlar inte om att dra en fräckis, det kan både män och kvinnor göra. Felet med Malm och co är att de varken har inlevelse- eller intellektuell förmåga att inse skillnaden.

EG-frågan är minerad med serier av sådana ömtåliga situationer. Manssamhället EG är helt enkelt inte moget att förvalta så många känsliga, mänsliga processer. Valuta och banker i alla ära, men livet handlar om mera än så. Även den (småskaliga) ekonomi som många vanliga människor lever av, förtrampas lätt av en okänslig, dogmatisk marknadskapitalism. Och det är just kvinnors ekonomi som mestadels är småskalig.

Superstater, superekonomier, superorganisationer kan inte bli annat än förtryckande. Ju större, ju omänskligare.

Jag tror att vi kvinnor inte ens ska eftersträva sådana organisationsformer, utan istället bekämpa dem på alla sätt och vis.

Vi ska bygga våra nära relationer och närsamhällen och övertyga och få med männen på det. Vi måste vara **nära nog** att förstå varandra.

Vägen måste stämma med målet.

Röster i EG-debatten

Svar på debattartikel skriven av Johanna Stier om "Kvinnorna och EG"

Johanna är förvånad över att det är så många kvinnor som är tveksamma till ett svenskt medlemskap i EG.

Mig förvånar det inte alls och jag är övertygad om att andelen kvinnor som säger Nej till svenskt EG-medlemskap kommer att fortsätta att öka i samband med att debatten växer och mer fakta och information blir tillgänglig.

Att många är tveksamma redan idag är inte konstigt, för vi ser redan konsekvenserna av en EG-anpassning som sker utan beslut om ett eventuellt medlemskap. Alla neddragningar som sker inom offentliga sektorn är en konsekvens av en Anpassning av skattenivån till Västeuropa i övrigt.

Förberedd Anpassning

I Utrikesdepartementets skrift "Konsekvenser av ett svenskt EG-medlemskap" står det följande: "Skattereformen innebär därför att ett väsentligt steg har tagits i en internationell Anpassning av vårt skattesystem. En god grund finns därför för de ytterligare Anpassningar som kan komma att erfordras".

Vad innebär de ytterligare Anpassningarna — hur många fler kvinnor måste avskedas från hemtjänsten, från barnomsorgen, från äldreomsorgen, hur många kvinnor tvingas ut i arbetslöshet och hur många kvinnor måste avstå från egen försörjning för att ta hand om barn och anhöriga som inte offentliga sektorn längre har resurser nog att ta hand om?

Starkt motstånd från männen

Jag tror som Johanna, att kvinnorna ute i Europa också vill ta efter vår samhällsmodell, men motståndet är oerhört starkt från de europeiska männen och det är ju de som har den politiska och ekonomiska makten. Jag är övertygad om att vi gör de europeiska kvinnorna en större tjänst om vi fortsätter vår kamp för vår samhällsmodell istället för att bli medlemmar. Då kan vi fortsätta att tjäna som positiv förebild. Jag förstår inte logiken i att vi först ska ge upp vår egen modell, och därefter påverka de andra EG-länderna att ta efter den modell vi själva har "skrotat".

Johanna efterlyser hos oss som säger Nej till EG, alternativet till ett EG-medlemskap. Johanna, det är vi som har alternativet. De som ensidigt säger Ja till EG har inga alternativ. De har bara en väg — Europavägen!

Vi som säger Nej till EG har många dörrar öppna och många vägar att välja som ger oss valmöjligheter också i framtiden. Vi har avtal, vi har dörren öppen för fortsatt handel med EG genom utvidgat frihandels-avtal, vi har dörren öppen för ökat samarbete i Norden, med Östersjöländerna, med Tredje världen, med USA och Japan och så vidare.

EG-förespråkarna glömmer också att Sverige och övriga EFTA-länder är EGs största exportmarknad. Varför skulle de vilja isolera sig från sin största exportmarknad?

Det har rått politisk enighet om den svenska neutralitetspolitiken och när den svenska ansökan lämnades in var ett villkor: Bibehållen neutralitet. Vi vet nu, sedan Maastricht, december 1991, att varje form av neutralitetspolitik är en omöjlighet i EG/EU.

Omöjligt stoppa militärerna

Sverige har ingen möjlighet att stoppa den planerade militära union som nu växer fram. I den värld vi lever i behövs stater som är neutrala och som kan vara kontaktförmedlande mellan olika konflikt-härddar.

I skriften "Från Riksdag & Departement" kunde man redan vecka 37 1990 läsa att EG-ambassadören i Sverige, Ivo Dubois, på frågan om EG verkligen får en egen militär organisation, fick svaret: "EG kommer att få en militär organisation som komplement till sin gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik".

Vid ett säkerhetspolitiskt seminarium i Paris i april i år, som organiserats i samarbete med EG, uttalas att "säkerhetspolitiken kommer inte att lägga hinder i vägen för Svenskt inträde i EG. EG-länderna har insett att Sverige på allvar accepterat Maastricht-fördraget och dess framtida säkerhetspolitik, samt på sikt en gemensam försvarspolitik".

Vilka har accepterat att Sverige totalt utlämnat sin självständighet och blivit en del av en union? Vilka har accepterat en gemensam framtida armé? Inte är det de eller deras söner som kan komma att tvingas ut i väpnad konflikt.

Säg klart och bestämt nej till denna framtid — säg därför Nej till EG-medlemskap!

Eva-Britt Svensson
Nej till EG

vi människor ges ut av
Svenska Kvinnors Vänsterförbund.

Redaktionsadress:
Linnégatan 21
413 04 Göteborg
Tel: 031-42 28 94

Ansvarig utgivare: Aase Bang

Redaktör:
Marie-Louise Carlberg

Redaktionskommitté:
Barbro Andersson,
Aase Bang,

Marie-Louise Carlberg,
Erni Friholt, Zaida Hagman,
Anna-Carin Jansson
Agneta Wirén,
plus
speciellt inbjudna kvinnor.

Redaktionen ansvarar endast för
beställt material och står fri från
artikelförfattarnas åsikter.

Prenumeration: 120 kronor/år
Stöd: 200 kronor
Gåvo: 100 kronor

Postgiro: 90 24 - 1

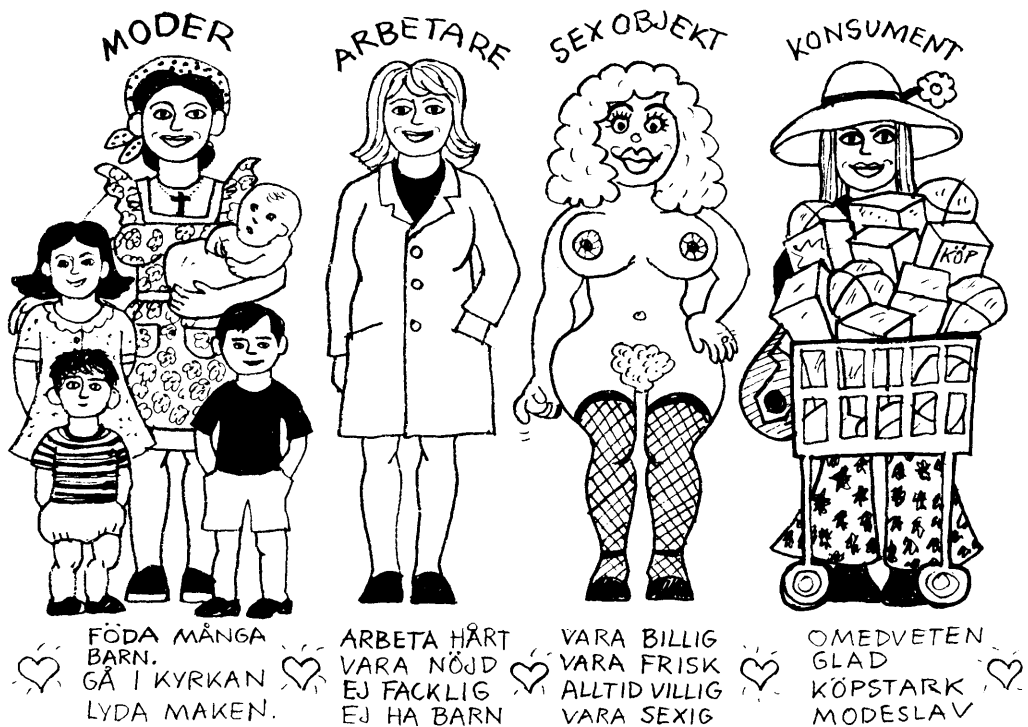
vi människor utkommer med
fyra nummer per år.

Tryck: Christensons Grafiska
Box 253
443 25 Lerum

Redaktionen passar här på tillfället
att tacka för de gåvo- och stödprenu-
merationer vi fått.
Som tack skickar vi ett gratisnummer
att ge bort. Ring redaktionen.

Nästa nummer kommer i början av
september. Temat är då: Slakten på den
offentliga sektorn, och hur det drabbar
kvinnor, barn och gamla.

Kvinnoidalet i EEC

Makten och härligheten

Kommer ni ihåg då svenskt medlemskap i EG diskuterades första gången?

Det var i början av 70-talet och då hette det EEC .

Den gången beslutade Sverige att inte gå med, och den avgörande orsaken var att vi skulle tvingas ge upp vår neutralitet.

Nu anses inte neutraliteten vara något att värna om. Den är förlegad och lite löjlig, enligt anhängarna.

Fanns det på den tiden andra aspekter som vi ställde oss skeptiska till? Till exempel vad EEC skulle innebära för kvinnorna?

Man är ju van vid att typiska kvinnofrågor är långlivade. Det är inte så lätt att ändra färdriktning på ett stort fartyg som går med full maskin.

En återblick i ett par gamla nummer av Vi Mänikor, gav svar direkt.

Jodå, samma farhågor, förunderligt aktuella. Eller så var skribenterna ovanligt kloka och framsynta. Men det är ju kvinnor.

Några citat ur Vi Mänikor 1972:

Vad kan olika befolkningsgrupper vänta sig när ett land ansluter sig till EEC, socialt, ekonomiskt, kulturellt? Vad innebär det till exempel för kvinnorna?

Frågeställningen har kommit bort i den allmänna debatten om EEC.

Ursula Armbruster refererar här en undersökning som gjorts av den franska sociologen Evelyn Sullerot om kvinnornas situation i EEC. Det är en svart läsning, utan några ljusglimtar.

Anna Lidén har illustrerat.

”...Evelyn Sullerot har på uppdrag av EEC utfört en kartläggning av kvinnornas situation i de sex medlemsländerna. Trots att rapporten utkom redan 1970 har den hittills varit svår att få tag i. Marknadssekretariatet har försökt att hemligstämpa den. När till exempel en dansk folketingsmedlem slutligen lyckades få låna rapporten, fick hon göra det under förutsättning att inte låna ut den vidare...”

Så här tjuo år senare vet vi att det mesta av vikt hemligstämplas av EG-kommissionen, och det helt öppet och lagligt.

"... Att undersöka kvinnans situation i EEC uppfattas fortfarande som en mindre viktig fråga, menar Sullerot. Än är det ett problem inom parentes".

Sullerot tar upp och beskriver olika perioder i kvinnans liv och de svårigheter, krav och föreskrifter som hon möter i kontakten med yttvärlden.

Man möter den "tjänande kvinnan" som inte ska skapa något nytt utan endast skall vårda och upprätthålla, man möter arbeten "med goda hjärtan" och "med kroppens skönhet", man möter familjemedlemmen som "bidrar" till familjens inkomst (nålpengar).

Men alla sysselsättningar är lika dåligt betalda.

"... Det går inte att skildra likheter/olikheter gemensamt för alla kvinnor i de olika länderna, eftersom kulturen, traditionerna och därmed bestämmelser, normer etc. inverkar olika på de olika samhällena.

Men det finns en likhet som går som en röd tråd genom alla länder. Kvinnan lever som i en ond cirkel som är fast tillsluten av vanor, traditioner, värderingar och fördomar.

Försöker hon komma ur den onda cirkeln möts hon av motstånd från samhället, det vill säga kyrkan, staten och industrin. Hon möter en värld som har utformats efter ekonomiska principer och anpassats till mannen.

Föreskrifter och "hjälpåtgärder" som har utarbetats för hennes del hindrar och diskriminerar henne. Man har inte gjort några stora ansträngningar för att nå överenskommelse mellan nationella och EEC-bestämmelser.

Här är några exempel:

I Belgien får en gift kvinna inte ta arbete utan mannens tillstånd.

Moderskapsbestämmelser är olika från land till land eftersom EECs egna överenskommelser aldrig blivit ratificerade av något medlemsland. Barnledigheten begränsas i alla länder till 3,5 månader, i Belgien med 60 procent av lönen.

I Italien skall arbetsgivaren med minst 30 anställda kvinnor inrätta ett amningsrum eller spädbarnshem. Detta har till följd att arbetsgivaren undviker att anställa fler än 29 kvinnor.

Samhällets värderingar säger till kvinnan att gifta sig och få barn, medan detta för industrin betyder att hon blir olönsam. Kvinnan får mycket otillräcklig hjälp med barnpassning inom EEC. Det har inte gjorts någonting för att undanröja detta problem varken angående daghemmens antal eller dess pedagogik.

Här visas tydligast kvinnans motsägelsefulla situation. Å ena sidan ger det kvinnan status att ha barn, å andra sidan har hon som mor ingen chans på arbetsmarknaden. Familjefadern får alltid anställning i tävlan med en gift mor. Hon blir först uppsagd. Eftersom hon från början har sämre utbildning och förlorar några arbetsår genom att vara hemma, klassificeras hon lägre även gentemot sina ogifta och barnlösa kolleger. Arbetsmarknadens krav är produktivitet och lönsamhet; privatlivet skall hållas utanför — och barn är en del av privatlivet.

Kvinnan som har varit tvungen att vara hemma under den tid hon inte kunde få hjälp med barnpassning, blir därmed från början utslagen. Bara kvinnor

mellan 20 och 30 år räknas till "den goda arbetskraften". Men att ha yrkesutbildning ger kvinnan bara en viss garanti.

Mannen definieras genom sitt arbete, kvinnan genom äktenskap och moderskap; hennes arbete får alltid en underordnad ställning..."

"... Flertalet kvinnor koncentreras i de lägre inkomstgrupperna. Ju högre man kommer i inkomst desto färre kvinnor finner man..."

"... Artikel 119 i Romfördraget om lika lön för lika arbete är långt ifrån uppfyllt och kan lätt sättas ur kraft genom de nationella författningarna. Man tenderar istället mot en harmonisering mellan länderna av icke-jämlikhet mellan könen..."

"... Behovet av arbetskraft i några EEC länder är så stort att man importerar arbetskraft med dålig lön, flyttning, eländiga bostäder och mänskliga, sociala, ekonomiska problem som följd..."

Kvinnobeståndet inom EEC har blivit utformat för att tillfredsställa alla våra behov så billigt som möjligt.

EEC:S LEDANDE KVINNOIDEOLOG

Listan på exempel kan göras längre, men detta kan räcka för att vi ska känna igen oss i dagens situation. Våra farhågor är inte obefogade.

Ursula Armbruster avslutar sin artikel med att konstatera:

Under EECs 15-åriga existens har inga väsentliga förändringar skett och ingenting tyder på att så kommer att ske i framtiden.

Hon hade alldeles rätt. Efter ytterligare tjugo år har inte bilden förändrats. Snarare är det så att den förvärrats.

EEC har sedan dess döpts om till EG, som inom en snar framtid får ett nytt namn; EU, då gemenskapen blivit en union, med gemensam armé och gemensamma kärnvapen.

Hur ska vi kvinnor i denna union kunna få gehör för det vi tycker är viktigast?

Fred, jämlikhet, ett ekologiskt ansvar och ett fullvärdigt liv åt alla.

Från förlovning till äktenskap

Hämtat ur *Vi Män* 1973

Varning för brudmäklare... Smutsiga affärer pågår...

Sveriges regering och riksdag har förlovat bort oss svenska kvinnor med de mäktiga penningpaschorna i Europas herrklubb — utan att vi har fått veta någonting om det och vilka följder det kan få.

Isolering i avfolkade orter med barnen. Inga arbeten finns. Dålig social service.

Påverkas vi i Sverige av EG?

Vi som bor och arbetar i Sverige kommer att påverkas av utvecklingen inom EG. Vi har redan ett arbetsmarknadssystem, utbildningssystem, trafiksystem, med mera, som är anpassat till EG.

Industrins ledande män har starka intressen av att Sverige blir full medlem av EG.

Särskilda kvinnojobb med låg lön. Otrygg anställning. Hårda villkor.

Vi kan avslöja myterna som sprids av EGs vänner, till exempel att EG skulle skapa flera jobb och bättre service åt kvinnorna. Vi kan avslöja hur Sveriges kvinnor ska utnyttjas som arbetskraft och konsument, hur för kvinnorna viktiga industrier ska förflyttas från Sverige.

Vi kan granska EG på alla punkter där våra intressen måste bevakas. Sanningen

Kvinnor och män lever alltmer åtskilda från varandra.

Europeiska Gentlemän, EG, köper oss billigt till sitt harem

En hemlig kommitté har tillsatts som ska förhandla om en eventuellt fastare förbindelse med EG. Den förhandlar om priset på oss och vi kommer att få betala dyrt med vårt arbete och våra kroppar. Vi måste lyda order från dem.

Det finns inget som tyder på att den utvecklingen som pågår i Sverige kommer att ändras.

Vad kan vi i Sverige göra mot denna utveckling?

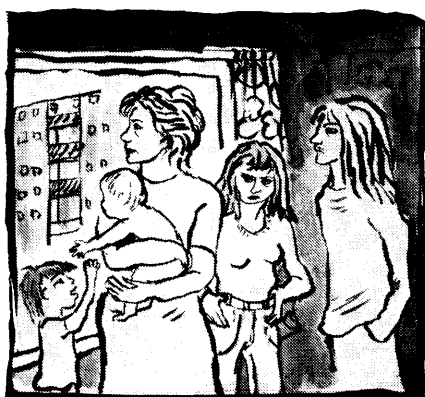
Vi kan avslöja sanningen om EG!

Vi kan göra mycket emot EG. Vi kan skaffa fram fakta om vad EG innebär för oss kvinnor.

om EG är viktig att sprida till alla.

Vi tror att en svensk anpassning till EG skulle hota den relativt starka ställning som vi kvinnor ändå har tillkämpat oss.

EG innebär en förstärkning av de missförhållanden som nu existerar. Vi kommer att få ökade svårigheter att bekämpa dessa missförhållanden och få igenom våra krav. Därför måste vi kämpa mot denna utveckling.

Förortsisolering, höga levnads-kostnader, ingen barn tillsyn.

Stor risk för omorganisering av produktionen.

Kvinnans kropp utnyttjas som vara. Ökad prostitution i städerna.

Ökat EG-motstånd i Sverige

Var tredje svensk säger nej till EG i år, mot var fjärde i december förra året.

Det är först och främst kvinnor och "vet inte" - gruppen som har gått över till nej-sidan.

En stark nej-rörelse i Norge kan betyda att Sverige och Finland till syvende och sist väljer att stå utanför den europeiska unionen.

"Nej Till EG" har på kort tid bildat över 100 lokalgrupper över hela Sverige.

*Vi ger här en sammanfattning av ett föredrag som **Ingrid Rasch**, känd EG-motståndare i Sverige, framförde på SKVs seminarium Kvinnorna och EG, i Göteborg den 27 till 29 februari i år.*

*Referatet är skrivet av **Grethe Haldorsen**, journalist, och hämtat ur den norska kvinnotidningen **Kvinner i Tiden**. Svensk översättning, Marie-Louise Carlberg*

Columbus, araberna och "Den inre marknaden"

1992 är ett år med stark symbolik i många kretsar. Columbus, den stora erövraren och förtryckaren, firas på många sätt över världen. Samtidigt är det femhundra år sedan araberna blev utdrivna ur Spanien. Och den tredje viktiga händelsen är att EGs inre marknad konsoliderar sig för att vara klar i januari 1993. Femhundra år binder samman ett märkligt historiskt sammanhang.

För femhundra år sedan banade Columbus vägen för en ny era som har fått ohyggliga konsekvenser för världen.

På samma sätt stakar Västeuropa ut en ny kurs som helt säkert får oanade konsekvenser — inte bara för vår världsdelen, utan också för hela den övriga världen en lång tid framöver.

Både-och myten

Under 80-talet såg det ut som om världen var på väg in i något nytt och bättre. Nedrustningssamtal, slut på terrorbalansen och kapprustningen, slut på det kalla kriget, gav oss hopp om att nya möjligheter var i sikte. Vi kunde hoppas på demokrati, rättvisa och frihet. Men nu känner vi oss handlingsförlamade. Det värsta av allt; vår egen fantasi verkar vara blockerad. De nya makt-havarna, näringslivets män — ekonomerna — talar ett rakt och entydigt språk — om ekonomisk tillväxt.

Men politikernas språk är värre, därför att de talar hycklarens språk. De pratar om rikedom, utveckling och fred, en bättre värld, ett slags "simsalabim". De lurar oss med sitt dubbelspråk. Och här vill jag citera en artikel från den danska tidningen Information, skriven av Eivind Larsson, där han bland annat säger: "Kolportörerna i EG hävdar i sin iver och i sitt fantasteri — både ekonomisk tillväxt som vill få Europa att gå förbi både USA och Japan i materiellt välstånd — och samtidigt ge oss lösningen på världens ekonomiska kris; både en stigande materiell levnadsstandard för EGs medlemmar — och samtidigt ekonomisk hjälp till de fattiga i tredje världen; både bättre behandling av flyktingar och invandrare — och samtidigt bättre betingelser för kapitalet; både ökad självständighet — och samtidigt bevara folkens egen kulturella styrka och

sociala egenart; både marknadsekonomin triumf — och samtidigt en gigantisk byråkrati, som för en tid sedan, bland annat, resulterade i att man i Bryssel uppdagade att det fanns 5000 fler anställda än man visste om.

Europas mörka arv

Vad beror det på att så många av oss låter oss luras av detta dubbelspel — att vi genom EG kommer att få en bättre värld?

Beror det på att våra politiska demagoger är blinda för det dubbla arvet vi bär med oss, och låter oss luras av begrepp som frihet, demokrati, jämställdhet och kunskap, och glömmer de mörka spåren, som har karakteriserat Europa alltsedan Columbus dagar?

Beror det på att vi alla deltar i en slags kollektiv förträngningsprocess av det onda, som gör att vi låter oss duperas av ett så ytligt budskap?

Lå oss se på Europas mörka identitet och summariskt räkna upp huvudaktörerna i den koloniala historien:

1500-talet: Spanien och Portugal. 1600-talet: Nederländerna. 1700-talet: Frankrike och England. 1800-talet: Tyskland och Belgien.

1914 stod Europa på höjden av sin makt, då världen blev totalt dominerad av den lilla fläck på världskartan som heter Västeuropa.

Europas dominans har varit förlamande. Vad gjorde belgarna i Kongo? Vad gjorde fransmännen i Algeriet? Vad gjorde tyskarna i sydvästafrika (Namibia)? Vad gjorde engelsmännen i det övriga Afrika? Läs Franz Fanons "Jordens fördömda", så får du en klar bild av vad Europa har tillfört den övriga världen.

Det är viktigt att studera den herrefolksmentalitet som européerna har lagt i dagen de sista 50 åren, en slags människotyp som har blivit idealiserad, en ideologi som genom calvanisternas småborgerlighet, inkvisitorernas gräsligheter, Machiavellis maktfilosofi, har lett fram till rasbiologins ohyggliga nedvärdering av människovärdet, den som förde fram till djävulspakten med nazismen och till slut till Auschwitz.

Detta är det europeiska arvet som har format ett människoideal som fortfarande fungerar som ett slags förebild. Det är dessa förutsättningar som ligger bakom utformningen av den europeiska unionen.

Jag tror att det är denna mörka sida av vårt västliga arv som kommer att dominera i framtidens Europa. Man upplever att kopplingen mellan Columbus erövringar, och förberedelserna för den inre marknaden, utgör ett illavarslande tecken.

Den inre marknaden bygger på ekonomins, produktivitetens och effektivitetens omänskliga principer, den starkas seger på den svagas bekostnad.

Europa och den tredje världen

Allt prat om mänskliga rättigheter och social välfärd är en slags kosmetisk efterkonstruktion idag.

Gulfkriget för bara ett år sedan, visar att den tredje världen intresserar oss européer enbart som en slags oändlig resurs för våra behov av råvaror, att en rättfärdig världsordning inte är menad som en punkt på dagordningen, och att orättfärdigheten i världen faktiskt är nödvändig — inte ens beklaglig — utan nödvändig för att vi skall kunna få det Europa vi drömmer om, nämligen ekonomisk tillväxt åt oss själva. Världens makthavare vet detta, och det är också så de vill ha det.

I västvärlden lever vi som om jordens resurser är obegränsade. Inte bara så att vi hänsynslöst förbrukar den tredje världens råvaruresurser, utan vi är också beroende av att tredje världen inte uppnår vår höga standard. Vår höga konsumtion — vår livsstil — kan inte exporteras, för då skulle våra livsbe-
tingelser ganska snart bli sämre. Därför är det viktigt att upprätthålla status quo.

Militär makt är nödvändig

En ekonomisk stormakt med ambitionen att styra världshandeln och öka européernas inflytande, måste självklart beväpna sig. Speciellt i denna tid, då vi glädjer oss över att den kärnfysiska kapprustningen mellan stormakterna — det forna Sovjet och USA — hör till det förgångna, ser vi inte att det faktiskt pågår en annan upprustning. Vi märker det inte därför att våra media inte säger något om den saken — att de stora europeiska staterna, själva kärnan i det som kommer att bli Den Europeiska Unionen, ökar sina rustningsutgifter, ökar sina lager av kärnvapen.

En kort tillbakablick

Allt sedan Brysselpakten 1948 och NATOs tillblivelse året efter, har Västeuropa burit på tanken om en stark försvarsunion. Tidigt fick England sitt eget kärnvapensystem. Frankrike och Tyskland — under Strauss-tiden — hade planer på att bygga ett gemensamt kärnvapensystem, men Frankrike fick sitt eget kärnvapensystem redan under 1960-talet, och bröt det militära samarbetet med NATO 1966.

Idén om att samordna Europas utrikes- och försvarspolitik började med Davignon-rapporten 1970, som hade som mål att "harmonisera" den europeiska utrikespolitiken, som det heter.

Enigheten om en gemensam utrikespolitik har gått hand i hand med enigheten om en gemensam försvarspolitik.

1987 flyttades Västunionens huvudkontor till Bryssel, som tecken på en slags samordning med EG.

1987 blev det försvarspolitiska samarbetet mellan Tyskland och Frankrike än starkare.

1988 var det presidentval i Frankrike, och de franska väljarna fick då ett "personligt" brev från Mitterand, där han bland annat skriver att Frankrike borde förbereda sig på att inta en ledande roll i Europa, att den skulle bygga på avskräcknings-teorin med kärnvapen, och att det tysk-franska samarbetet borde befästas.

Samma år gick också Portugal och Spanien med i den väst-europeiska unionen.

1990 upplöstet Warszawapakten och Gulfkriget inleddes, och med detta upplevde de flesta EG-länderna en frustration, eftersom de ännu inte hade en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik.

Men, äntligen, under mötet i Maastricht i december 1991, lades planerna till en samordnad utrikes- och försvarspolitik för den framtida europeiska unionen.

Ingen debatt

Det är märkligt att det inte har blivit någon debatt om denna upprustningsspiral av kärnvapen. Både Storbritannien, Frankrike och Tyskland är i färd med att öka sina rustningsutgifter.

Mot vem beväpnar man sig?

Detta år, tror jag, blir ett avgörande år för hela vår framtid. Det är inte bara rustningsutgifterna som ökar — utan att folk vet om det — hela ekonomin styrs av en liten elit av ekonomer och militärer, medan politikerna i stadigt ökande grad, överlåter sina uppdrag till dessa krafter.

Framtiden

Det rika Västeuropa förbereder sig ännu en gång på att erövra världen, på samma sätt som de gjorde för femhundra år sedan. Och medlen är först och främst ekonomiska, men det är också möjligt att man kan uppnå världsherravälde genom utpressningshotet — kärnvapen. Det är sannerligen ett effektivt förfaringsätt att använda, när och var som helst där våra intressen hotas.

Den ökande flyktingströmmen till Europa har blivit ett problem, även om Europa bara tar emot 3 procent av alla flyktingar i världen. Och nu skall flyktingpolitiken till och med skärpas inom ett enat Europa.

Plötsligt — bara på några år — ser vi hur rasismen mot tredje världens människor tar sig ohyggliga uttryck, till och med i det fredliga Norden. Extrema rasistiska politiker vinner terräng med sin politik — det gäller Tyskland, Frankrike så väl som England. Det är inte omöjligt att en man som Le Pen ändrar upp som president.

Det är en sådan union vi måste räkna med!

Jag vet att jag tecknat en väldigt mörk bild av situationen i dag. Men det är viktigt att genomskåda vad som döljer sig bakom de falska orden, för att kunna beskriva verkligheten så klart som möjligt. Låt oss inte längre tala om EG — "Den europeiska gemenskapen", utan om den Europeiska Unionen, som är oändligt mycket större och farligare.

Därför måste vi vinna denna kamp, genom att tala klart och tydligt med ord som skär igenom hyckleriet och myterna.

väst vill ha

nya

av Björn Kumm, frilansjournalist

de snabba förändringarna, systemskiftet, som inträtt mycket snabbare än vi väntat, borde kanske stämma till eftertanke. Så fort som allting gått och så bräckliga som de mest etablerade och ogenomträngliga strukturer visar sig vara, är det möjligen förhastat att vänta sig att de nya byggen som pågår ska följa en i förväg uppgjord tidtabell.

Hur är det med den västeuropeiska gemenskapen — den som inom ett år tänker döpa om sig till Europeiska unionen och då ska utgöra en enda inre marknad med 340 miljoner av världens rikaste och mest köpkraftiga konsumenter, en ekonomisk stormakt som också vill bli en samlad politisk kraft?

Det avgörande mötet i Maastricht, det som ska pluggas in av framtidens skolbarn i deras gemensamma europeiska historia, gav intrycket att Europas framväxt är något som går på räls.

Tidtabellen tycks inte beröras av att hela östra Europa är på farlig väg att förvandlas till ett ekonomiskt svart hål där den kollapsade kommunistiska kommandoeconomien ersätts av en än så länge mycket tövande marknadsekonomi, av svår social nöd och av politisk turbulens som i Jugoslavien, Armenien och Georgien övergått eller håller på att övergå i regelrätt krig.

Är Europeiska unionen någonting som ska leva sitt eget liv utan beröringspunkter med världen i övrigt? Kan den västra delen av Europa leva avskärmat i sitt utmanande välstånd medan den östra och sydöstra delen nedsjunker i kaos?

För fem år sedan, när Muren fyllde ett kvartssekel och frihetsälskande politiker från väst samlades i Berlin och höll ståtliga tal, då låg det nära till hands att kritisera den makabra östtyska gränskontrollen och ett politiskt system som inte kunde hålla kvar sina medborgare annat än med tvångsmedel och skarpskjutande gränspolisier.

Men in i festtalen smög sig också underförstått beklagande att Östtysklands gränskontroll inte var tillräckligt hård. Genom springor i Muren och DDRs ganska cyniska hjälp, släpptes nämligen en rännil av flyktingar till friheten i Berlin och västvärlden — förföljda och fattiga, politiska och ekonomiska flyktingar från Libanon, Bangla Desh, Sri Lanka och Afrika.

Nu när Muren fallit, diskuterar man på fullaste allvar behovet av nya murar — en som håller den fruktade massutvandringen av flyktingar från Östeuropa och en som tjänar som barriär genom Medelhavet och stävjar invandringen från Nordafrika — Maghreb — och resten av den afrikanska kontinent som trettio år efter självständigheten genomgår ekonomisk avveckling snarare än utveckling, plågad av svältkatastrofer, inhemska diktaturer och den svängremspolitik de nya staterna ålagt av det internationella banksystemet i skuldskrisens spår. Vi är européer, och det betyder att åtskilliga miljoner människor måste definieras bort från det som ska bli Europeiska unionen.

i bland låter det som om Europa i den här meningen sammanfaller med vad som brukar kallas kristenheten. Speciellt tydligt blev det i början av förra året, när världens alla goda krafter gick samman för att bekämpa Ondskan — som naturligtvis i sin personifierade form hette Saddam Hussein.

Att det var kristenheten, under amerikanskt befäl och med Förenade nationernas välsignelse, som gick i fält i Operation Ökenstorm jävades inte av det faktum att ett antal arabiska nationer också var med på den goda sidan. Så var det ju redan på indianböckernas tid. Man måste skilja mellan goda och onda infödingar.

Rasismen är förlegad. Det var för västerländska värden — demokrati, rätten till nationell självständighet, yttrandefrihet och pluralism — som FN-koalitionen kämpade i öknens sand. Och därför kommer Europeiska unionens företrädare att i de flesta sammanhang betyga sin avsky för rasismen och sin kärlek till alla människor, samtidigt som man bygger nya murar och i konsekvens med och utvidgning av det så kallade Schengen-avtalet kommer att aktivt övervaka — innanför gränserna till det gemensamma Europa — invandrare och medborgare med annan hudfärg och annat ursprung än de vedertagna familjemedlemmarna.

murar

Var går gränsen? Var ska gränsen gå mellan dem som tillhör familjen och dem som står utanför? Vilka är — för att citera Sveriges kung — våra grannar och vilka är främlingar?

Det märks nästan en lättnad inom riket numera att man inte behöver bekymra sig så mycket om länderna långt borta, de som tillhör den så kallade Tredje världen. Tredje världen finns ju förresten inte längre.

Om den första världen var den kapitalistiska, ibland kallad västerlandet, ofta identisk med kristenheten, och den andra dess kommunistiska alternativ som numera har bortfallit, då blir de före detta kolonialländerna inte längre den Tredje utan helt enkelt den Andra världen. Bebodd av De andra, som inte tillhör oss, som inte är medlemmar av familjen.

Biståndet till dessa länder beskrivs numera som i stort sett misslyckat, pengar som förskingrades genom ineffektivitet eller slussades in på inhemska förtryckares schweiziska bankkonton. Alltså kan man med gott samvete dra ned på u-hjälpen och i varje fall ställa villkoret att mottagarländerna ska uppföra sig väl och praktisera demokrati och det som börjat anses som demokratins demokratiska pendang, marknadsekonomi. Då blir det inte så många mottagarländer kvar, och det blir ju billigt.

Till sist: nu i systemskiftets tid har det blivit viktigt, en väsentlig fråga, att diskutera vänsterns skuld. Vilket ansvar har de som en gång kallade sig marxister och socialister för de grymheter som begåtts av kommunistiska diktaturer?

Det är en lite egendomlig frågeställning, för om de som idag kräver en ursäkt från denna vänster hade bättre reda på sig skulle de inse att det rör sig om en generation som för flera decennier sedan förlorade tron på de europeiska varianterna av socialismen men som hoppades att det skulle bli bättre utdelning i Tredje världen.

Just beteckningen Tredje världen innebar ju också en förhoppning att dessa länder, till skillnad från våra egna, skulle kunna undgå den grymma kapitalistiska utvecklingen och på något vis ta en genväg till ett bättre liv.

Det var naivt, och det var att lägga en väldig börda på just självständiga länder och deras fattiga befolkningar att vänta sig att de skulle göra världsrevolution åt oss. Men det kan inte ha varit fel att ha velat åstadkomma ett alternativ till det existerande, djupt orättvisa, ojämlika och miljöförstörande system, som med en trubbig term kallas kapitalism och som av Gulf-krigets segerherrar ibland kallas Den nya världsordningen.

Både gammelkommunisterna och den trosvissa sort som i Sverige representeras av norrbottens- och norrskensflammavarianterna och den nya vänster som på 60-talet vände sig till tredje världen på jakt efter revolutionär förnyelse, har fallit offer för önsketänkande. Men gemensamt har de känt behov av att skapa ett alternativ. Idag tycks det behovet vara utdött.

Somliga, till exempel den amerikanska idéhistorikern Francis Fukuyama, tycks anse att historien — nu när kommunismen kollapsat och demokratin och marknadsekonomi segrat — ha nått sitt slut. Det förråder en oerhörd ohistorisk för att inte säga osociologisk, för att inte säga — och det bör man väl helst inte — omarxistisk syn på tillvaron.

Skulle de ekonomiska motsättningarna, striden mellan olika samhällsgrupper om makten och kontrollen över samhället och dess produktionsmedel — kort sagt: klasskampen — ta slut bara för att en variant, ett första genomgripande försök till alternativt världsordning kollapsat?

Vi är en stor familj, säger statsministern. Jag tror att han menar att vi alla är européer — eller snarare att det är européer som tillhör den här familjen, européer och inga andra, men kanske inte alla européer. Jag tror att han menar att man inom familjen håller sams, att man inte kivas, att man sluter sig samman mot främlingar, sådana som vill åt ens hus och ens egendom. Inom familjen gör man som far säger.

En spådom vågar jag mig på inför denna ytterst osäkra framtid: uppkäftigheten är inte slut än, även om enigheten just nu är bedövande. Den europeiska familjen är inte nödvändigtvis den kärna ett bättre välfärdssamhälle ska byggas kring.

En "kul" konferens

Ja, åsikterna om vad som är kul är delade. När folk i allmänhet frossar i oändligt ljusa nätter och allt ljuvligt man kan ha för sig, då åker andra på tillställningar som mest av allt liknar mordförberedelser.

Den 1 till 3 juni i år, mitt i fina försommaren, kommer forskare från USA, "Sovjet", Storbritannien, Brasilien, Indien, Sydkorea, Israel, Sverige, "Jugoslavien, Kina och många fler länder till Stockholm för att diskutera och informera sig om varandras framsteg och bekymmer i dödande-branschen.

Det är FOA (Försvarets Forskningsanstalt) som arrangerar ett internationellt symposium om projektiler — Ballistics 92. Symposiet kommer huvudsakligen att äga rum på Älvsjömessan med utställningar och föreläsningar om det senaste inom stridsspets- och projektilforskning.

Den militära världen är absurd och full av motsägelser. Hur kan till exempel svenska FOA bjuda in forskare från länder i krig, eller med inbördeskrig, såsom Jugoslavien och Israel. Vapenexport till krigförande länder är förbjuden. Gäller det bara själva vapnen och inte export av kunskap och teknisk information? Är det lämpligt att utbyta erfarenheter av ammunitionseffektivitet med exempelvis Israel, som använder sig av denna kunskap NU, när de dödar och torterar människor på egen och ockuperad mark.

Och vad gör Folkrepubliken Kina och Republiken Kina (Taiwan), på ett vapensymposium i Stockholm.

På hemmaplan är de bittra fiender med knappt ens några diplomatiska förbindelser, men när det gäller forskning om vapnen de riktar mot varandra är det inga problem att talas vid.

Dessutom respekterar inget av länderna de mänskliga rättigheterna och Kina skjuter då och då mot sina obeväpnade demonstrerande medborgare, både hemma och i det ockuperade Tibet.

Dessa länder som använder vapen mot sin egen befolkning är förstas guld värda i vapenforsknings-sammanhang. De har ju erfarenhet av hur effektivt projektilerna genomtränger, splittrar, spränger och dödar verkliga människor och hus. Svenska forskare har ingen sådan praktik sedan 1931 (Ådalen) utan får nöja sig med djurförsök (ca 7 000 djur dör varje år för krigsmakten i Sverige).

I programmet för symposiet finns bland andra dessa rubriker till utställningen: "Vad höghastighets-splitter har för effekt på mjuka mål" och "Effekter av undervattenstryckvågor på mjukvävnadsmål". Det är kinesiska forskare som berättar om detta. (Mjuka mål och mjukvävnadsmål är fikonspråk för människor och djur).

Flera av forskarna kommer från länder i Tredje världen vars befolkningar skulle vara mer betjänta av livsmedelsproduktion, bostäder och utbildning än av vapenforskning och upprustning. Även Sverige med sin kris, sina åtstramningar och nedskärningar har viktigare saker att spendera pengar på än militär forskning och rustningsjippon.

FOA är inte den enda svenska representanten på tillställningen. Lärdomssätena KTH (Kungliga Tekniska Högskolan) och Lunds Tekniska Högskola ser inget fel i att delta i symposiet. Inte oväntat är Swedish Ordnance (fd Bofors) där, liksom Innovativ Vision AB och Dynamec Research AB, två andra svenska företag.

På programmet står också sociala, trevliga aktiviteter som middag på Waxholm och mottagningsbuffé i Stockholms stadshus, samt diverse utflykter och små resor i vackra Sverige. Att se på midnattssolen i Lappland, picknick vid Drottningholm, kåka årtor med fläsk (traditionellt svenskt).

Kan man fatta hur människor kan forska i död, lägga ned all sin noggrannhet, sin dyra kunskap och sin arbetslust i att utveckla redskap som dödar bättre, dödar fler, dödar ryskor, kenyaner, palestinier, svenskor....

Och samtidigt njuter av svenska specialiteter, glädjas åt Lapplands vilda skönhet och förmodligen inte slå sina kvinnor och barn mer än andra?

Hur skiljer de på de människor de träffar på sina kulkonferenser och talar åtminstone hövligt till, och samma människor — de tilltänkta målen för deras vapen?

Som avslutning på konferensen kommer man dessutom att dela ut ett pris, The Louis and Edith Zernow Award, till den eller de som gjort "de mest betydelsefulla framstegen" inom projektilforskningen.

Att komma åt allt det här är mycket viktigt. Det är ett långt arbete som pågår på många håll. Också deltagarna i Ballistics 92 kommer att bli påminda om att världen hänger ihop, att projektilerna som de så sterilt och begränsat utvecklar verkligen dödar levande människor, att deras forskning kostar enorma summor i en värld som till största delen består av fattiga, att vapenforskning och upprustning har ett mycket klart samband med krig, inbördeskrig, och militärkupper såväl som världskrig. Ja, de ska inte ostörda få ägna sig åt sin livsfarliga verksamhet på Älvsjömessan och runt Stockholm och Sverige i sommar.

Därför uppmanar vi enskilda och organisationer: informera och agera, visa vad du tycker och visa på de mörka sidor som gömmer sig bakom symposiets korrekta yta! Symposiet kommer att uppmärksammas genom olika aktioner som planeras just nu, intresserade kan höra av sig till SACs Antimilitaristiska kommitté på adressen nedan.

Den som vill veta mer om symposiet kan vända sig till Ballistics 92. FOA 2, Box 551, 147 25 Tumba. Tel: 08-663 15 00. Symposiet, som inte är öppet för allmänheten, är sponsrat av ADPA (The American Defense Preparedness Association). Deltagaravgiften är 4875 - 5400 kronor per person, och vill man ta med sig sin käresta kostar det 250 till 350 kronor extra.

SACs Antimilitaristiska kommitté
Box 6507
113 83 Stockholm

Svenska Fredskommitténs militärfakta

REGERINGEN BILDT ÄR ETT SÄKERHETSHOT!

Regeringen ger sina kompisar bland militären och militärindustrin ytterligare 7,3 miljarder att köpa nya vapen för. Samtidigt rustar världen ner — snacka om fel signaler till omvärlden!

Bildt ska leda Sverige ”in i Europa”. Regeringen gör allt för att Sverige ska bli med i rikemansklubben EG. Okritiskt säljer han ut den svenska demokratin och neutraliteten. Vi blir med i ett EG som utvecklar ett allt mer omfattande politiskt och militärt samarbete för att slå vakt om det rika Västeuropas intressen gentemot Tredje världen.

Militären kan inte möta hoten mot miljön. Den förhindrar utveckling och välstånd. Militären skapar mer otrygghet för alla nationer.

MILITÄREN SKAPAR ARBETSLÖSHET!

Ett argument för militären är att de skapar arbetstillfällen. Sanningen är att den skapar arbetslöshet. 1984 räknade finansdepartementet ut vilken sysselsättningseffekt en satsning på 100 miljoner kronor har inom olika delar av offentlig sektor.

Antal jobb som skapas för 100 miljoner:

Militären: 300 personer, skolväsende: 860 personer, hälso- och sjukvård: 1 280 personer.

Bildt tycker tydligen att det är viktigare att slå vakt om militärens jobb istället för att skapa fler och nyttiga arbeten i andra delar av offentliga sektorn.

MILJÖN BEHÖVER MILITÄRENS KLÖVER

Varje år dör 60 000 svenskar i förtid av den dåliga miljön. Miljöskadorna stjälar i genomsnitt 14 år av våra liv. Östersjön och skogen i västsverige håller på att dö. Detta utgör de verkliga hoten mot Sverige, inte folken på andra sidan Östersjön.

Sveriges militärbudget på ett år skulle räcka till att rena hela Östersjön. Kostnaderna för ett JAS-plan räcker till att installera 300 000 handpumpar i Tredje världen och därmed ge miljontals människor tillgång till rent vatten.

Miljövänsregementen är en bättre idé än militärregementen. Militärens resurser skulle kunna tas tillvara för att kalka sjöar, vitalgödsla skogsmark, utföra internationella miljövårdande uppdrag med mera.

MILITÄREN MÖRDAR REDAN I FREDSTID!

Varje dygn dör 40 000 barn i världen av svält. Under samma dygn förbrukas 16 500 miljoner kronor i direkta militärutgifter. Världens militärutgifter är ungefär lika stora som hela Latinamerikas BNP.

Tredje världens skuldbörda till I-länderna är ett av de främsta hindren för utveckling. Om I-länderna använde 20 procent av sina militärutgifter för att istället avskriva skulderna skulle de vara borta på knappt tio år.

Sverige är inget föredöme. Vi har mycket höga militärutgifter räknat per person. Regeringen Bildt vill dessutom ge ytterligare 7,3 miljarder till militären. Ett enda JAS-plan kommer att kosta 400 miljoner kronor. Det skulle räcka till att ge en miljon barn i tredje världen läs- och skrivundervisning under ett år.

Bristen på utveckling i världen är ett hot mot Sveriges säkerhet. Det hotet kan inte mötas med militära medel. Militären bidrar till problemen genom sitt resursslöseri.

TÄNK OM...

Av Sveriges offentliga anslag till forskning går 23 procent till militären! 1989 kostade militärens forskning 3200 miljoner medan till exempel miljö- och energiforskningen kostade 560 miljoner.

Militärindustrin sysselsatte 23 000 personer 1990. Där finns en stor kompetens och många duktiga tekniker och organisatörer. Nu slösas deras arbete bort på onyttiga vapen. Tänk om:

- SAAB tillverkade avancerade kollektivtrafiksystem till storstäderna som kunde lösa miljöproblemen där istället för flygande mordmaskiner.

- Ericsson utvecklade datorer och andra elektroniska handikaphjälpmedel istället för mordhjälpmedel.

- Volvo utvecklade en miljövänlig bilmotor istället för stridsflygplansmotorer.

Håller du med?

Kom med i Svenska Fredskommittén och gör något för freden!

Svenska Fredskommittén
Barnängsgatan 23
116 41 Stockholm
Tel: 08-644 78 68

Hur vill vi ha det?

av Ann Axelsson

Svenskor har högre grad av individuell frihet än sina europeiska medsysstrar. Sverige och Danmark toppar FN:s lista när det gäller grad av frihet. Sverige ligger tillsammans med Island och Norge bland de sex främsta länderna i världen när det gäller mänsklig utveckling.

Vad gäller då denna frihet?

I Sverige har vi knutit samhällets engagemang till den enskilda individen. Varje person betalar sin egen skatt och den enskilda individen har också rätt till ekonomiskt stöd om det skulle behövas.

Men denna nordiska modell, som innebär att varje individ har rätt till egen försörjning, gäller inte i övriga Europa.

— Det finns tre olika system för fördelningen av ansvaret för barn, sjuka och gamla. Mellan individen, familjen och staten, sa Agneta Stark, filosofie doktor i företagsekonomi, när hon besökte jämställdhetsrådet i Göteborg och talade inför ett fullsatt Forum Börsen.

Olika modeller

— Förutom den nordiska modellen som till exempel innebär att unga handikappade har rätt till egen pension, istället för ett vårdnadsbidrag till familjen eller en skattelättnad för fadern, finns den anglosaxiska modellen och den centraleuropeiska.

I den anglosaxiska modellen ska staten inte lägga sig i vården, utan bara hjälpa de sämst ställda i extrema nödlägen. Övriga sociala frågor löses i förhandling mellan arbetsgivare och arbetstagare eller via privata försäkringar.

I den centraleuropeiska modellen sköter man vården inom familjen. Kvinnan ska ta hand om barn, gamla och sjuka släktingar.

Mannen ska försörja sin familj. Skiljer han sig har han två familjer att försörja, alltså även två fruar. Staten ska bara rycka in om familjen inte klarar sina uppgifter.

Skattefinansieras

Även i den nordiska modellen sköts det mesta av vård- och omsorgsarbetet i hemmet, men en större del av detta arbetet än i de båda andra modellerna, sköts av den offentliga sektorn och finansieras med skattemedel och utförs av kvinnor som har lön.

Problemet med ett system där man utgår ifrån att mannen ska förvärsarbete och försörja hemmafru och barn är att skilsmässorna ökar överallt i världen.

— Även om de ekonomiska konsekvenserna är förfärliga för kvinnan, tar hon allt oftare detta steg, säger Agneta Stark. (Skilsmässor är tillåtna i alla västeuropeiska länder utom på Irland).

Ej att lita på

— Kvinnan vågar inte heller lita på äktenskapet som livslång försörjning, fortsätter hon. Överallt i världen där man har undersökt detta, ökar kvinnans förvärvsfrekvens oavsett i vilket politiskt system hon lever.

— I Norden finns inte hemmafrun kvar, säger Agneta Stark. Inga kvinnor räknar längre med att bli försörjda under hela livet. I länder med den centraleuropeiska modellen, som Tyskland, Frankrike och Italien, är skilsmässor ett växande problem.

— I ett samhälle som fördelar resurserna mellan individerna behövs mer omfördelningspengar än om man fördelar inom familjen, därför har vi högre skatt i Sverige, säger Agneta Stark. Det innebär att vi inte kan sänka våra skatter hur mycket som helst utan att byta system för vård och omsorg.

Frivilligt?

— Och det är kvinnorna som sköter vård- och omsorgsarbetet över hela världen, fast under olika villkor, fortsätter hon. Ska vi sköta dessa uppgifter som ett arbete med lön eller ska vi göra det "frivilligt" som hemmafruar?

Att denna fråga hittills inte debatterats så mycket i Sverige tror Agneta Stark bero på att det för den vanliga, friska mannen inte märks så stor skillnad. Men det finns ett stort behov bland kvinnor att ventilera dessa frågor. Agneta Stark översvämmas av förfrågningar som föredragshållare.

Om det nordiska systemet är dyrt eller billigt rent samhälls-ekonomiskt har ingen egentligen räknat på.

— För arbetsgivaren borde det vara lönsamt, eftersom kvinnorna i stort sett hela tiden är ute i förvärsarbetet, säger hon. Det blir inga dyra inskolningskostnader, när man har varit barnledig under en så begränsad period som 3-4 år.

En viktig kvinnlig rättighet i Norden är att kvinnor har rätt att behålla sin anställning även om de föder barn. De har rätt att vara borta och rätt att komma tillbaka.

— I debatten hävdas ibland att svenskorna inte har någon valfrihet—de har bara en arbetsgivare, men jämfört med många av sina europeiska sysstrar har de i alla fall en *arbetsgivare*...

Den nordiska modellen med deltidsarbete gör det också möjligt för kvinnan att förvärsarbete även med små barn. I till exempel Holland är detta omöjligt, vilket gör att bara 40 procent av kvinnorna förvärsarbetar.

— Valfrihet för kvinnan finns ingenstans, påpekar Agneta Stark. Hur man väljer är alltid styrt av ekonomin.

Men kvinnor strävar överallt efter att bli mindre ekonomiskt beroende av männen.

Mannen sticker

— I många u-länder är det nödvändigt för kvinnan att ha egen försörjning. Där är det vanligt att mannen sticker till staden för att arbeta och sedan inte kommer tillbaka till familjen. I USA slår samhället sönder familjen bland de sämst ställda. Mannen tvingas att lämna hustrun för att familjen överhuvudtaget ska komma med i något hjälpprogram.

I Sverige är 14 procent av hushållen ensamföräldrar, i Tyskland 12 procent.

Publiken frågar även hur ett EG-medlemskap egentligen påverkar dem. Kvinnor frågar om kvinnorepresentationen i parlamentet (19 procent), i Ministerrådet (åtta procent) och i toppmötet (noll procent).

Rättsordning

— Men EG är också en rättsordning, säger Agneta Stark. Det är i slutändan de 13 manliga domarna i EG-domstolen som avgör beslutens giltighet. Det är dessa män som sa nej till EES-avtalet. Dessa män har tidigare beslutat att prostitution är ett yrke. Nu finns en ny fråga att besvara: är pornografi en vara eller ett brott? Är den ett brott ska man skydda befolkningen mot den, men är det en vara ska handelshinder tas bort.

Andra viktiga klassificeringar är om avfall är en vara eller ett miljöproblem. Är det en vara, ska frihandel råda, men är det ett miljöproblem gäller det att skydda befolkningen emot det.

— Om EG fullföljer sina intentioner att bli en ekonomisk och monetär union innebär det att vi svenskar (om vi blir medlemmar) i en krigssituation kan bli beskyddade av franska kärnvapen, något som jag tycker är djupt motbjudande, säger Agneta Stark.

Publiken frågar efter alternativ till EG och Agneta Stark svarar frihandelsavtal, sådana vi har och sådana som vi har möjlighet att sluta i framtiden.

Hon vill dock inte kategoriskt uttala sig emot EG, utan menar att varje människa måste sätta sig in i frågan och ta ställning själv.

Just i EG-frågan har statsmakterna uppmärksammat att vi kvinnor inte längre automatiskt röstar som våra män, utan regeringen har anslagit 1,5 miljarder kronor till kvinnoorganisationerna för information om EG.

— Kärnkraftsomröstningen visade att kvinnor hade en helt annan uppfattning än män, säger Agneta Stark. Betydligt fler kvinnor än män är emot kärnkraften.

Kvinnor emot

Enligt en Sifo-mätning i mars var 43 procent av de svenska kvinnorna för EG-medlemskap, medan 36 procent var emot. Det är en dramatisk omsvängning sedan förra mätningen i december 1991, då 41 procent av kvinnorna var för ett medlemskap och 27 procent emot en anslutning.

Totalt blir det 44 procent för svenskt EG-medlemskap och 36 procent emot. Folkomröstningen kommer att hållas någon gång under 1994, under förutsättning att den svenska medlemsansökan då har hunnit färdigbehandlas. En folkomröstning som också bestämmer vilken modell för vård och omsorg vi ska ha i framtiden.

PS. Sedan artikeln skrevs har en färsk Sifo-mätning visat att 41 procent är emot EG-anslutning och 40 procent för.

Solen skickar ingen räkning — eller vara

Text och bild: Erni Friholt

”Solen skickar ingen räkning”, sa vi till skolbarnen som intervjuade oss om vår solenergianläggning.

Vatten som rinner genom de svartmålade kopparrören bakom glasrutor på husets södervägg värms av solen till 60 grader redan i mars.

Det känns som ett under varje gång jag öppnar kranen.

Med ganska stor möda och en hel del pengar fick vi vår anläggning till stånd. Det var tekniskt inte så alldeles enkelt, åtminstone inte för oss noviser. Men vi klarade det och har därmed befriat oss från oljeberoendet, vilket var meningen.

Utöver att det känns bra för oss, ger det upphov till många frågor. Till exempel denna: Varför i fridens namn satsar inte kommunerna eller hela landet på något så miljövänligt, oberoendeskapande och i längden också mycket billigare uppvärmningssystem?

Svaret är förstas att det finns starka intressenter som oljebolag och kärnkraftsmaffian, som aktivt och aggressivt förhindrar att alternativa energiformer verkligen kan bli alternativ.

Vi som följt miljödebatten de senaste åren kan inte skylla på för lite information. Vi vet alla att klockan är fem i tolv på många krisområden, från radiaksmittan i luften och haven, till kadmiumhalten i åkerjorden och matbrödet, till kväveförgiftningen av grundvatten och kusthav, till ozonhålen och koldioxidens växthuseffekt.

Jorden tål inte mer biltrafik, men tillväxten i bilindustrin ska fortsätta som hittills. Jorden tål inte mer konstgödsel och PCB, men jordbruksteknologin ska rulla vidare på samma villkor som nu. Reningsverken är föroreningsverk, men uppfyller trots allt existerande normer.

I långsam takt introduceras istället lönsam motteknik. Bilar förses med katalysatorrenare, avlopp och skorstenar förses med filter. Vi frestas att glömma att allt ändå är som förr. All skit kommer ut i naturen och når oss precis som förut, men på nya omvägar, till exempel via soptippar. Kärnkraftens drift- och avfallsproblem ser inte ut att nånsin kunna lösas.

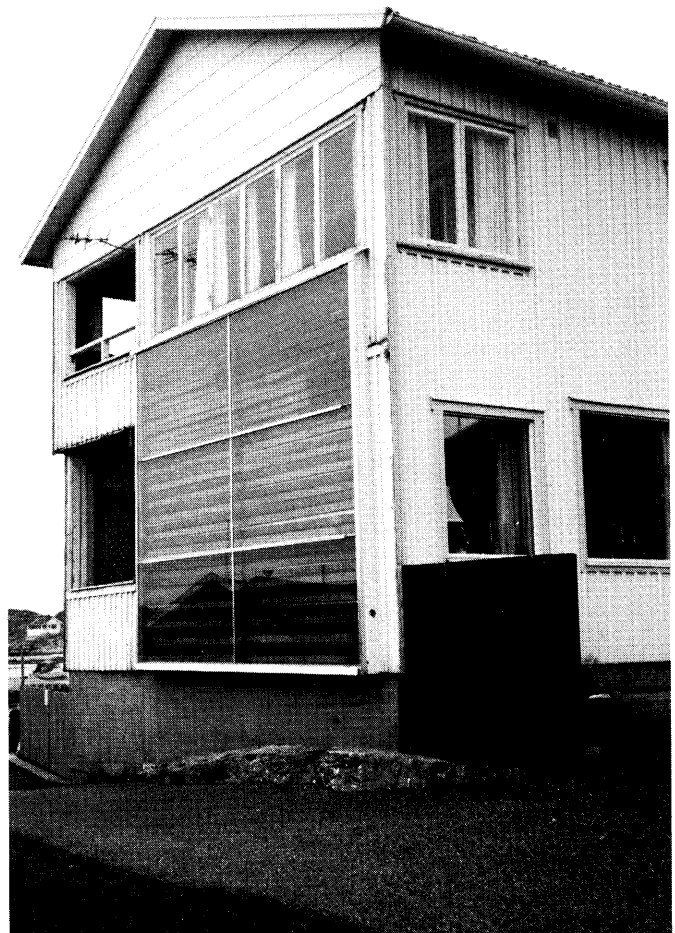
Ändå arbetar det internationella institutet IAEA på att sprida ”fredlig!” kärnkraft över världen.

Och allt förefaller vara under kontroll i den dagliga EG-harmoniseringens bedrägliga trygghet. Det nya Europa ska bygga på stordriftens fördelar. Roundtable, med Gyllenhammar som ordförande, kräver att transportsektorn måste öka till varje pris... Eva Moberg kallar detta för ”beslut miljöförstöring”.

Det finns ett avgrundsgap mellan systemet vi är inne i idag och det system vi *måste* in i förr eller senare, menar Bengt Hubendick.

Medvetenheten är som sagt hög hos många, men att ta konsekvenserna av sitt vetande?

Vad ska jag göra?

Solenergiväggen som ger 60 -gradigt vatten redan i mars.

Ansvar har flyttats över från individen till staten. Kunskapen är också sektoriserad, man tappar lätt helhetssynen.

Det är svårt att ändra ett etablerat system, liksom det är svårt att ändra sina egna vanor. Vi är så ägda av tingen.

Börja i framändan, säger Bengt Hubendick. Ge ny innebörd till orden Framsteg, Utveckling, Tillväxt... Minimera behoven av energi och materiel, välj noggrant teknik som passar in i ett kretslopp, ändra livsstil, gå ned i standard!

Vad du får för det?

Ökad livskvalitet: *Vara i stället för att ha.*

OK, vi gör ett försök. Hur upplevs orden idag?

Framsteg lika med teknisk utveckling, Utveckling lika med högre materiell levnadsstandard, Tillväxt lika med ökad resursförbrukning.

Hur kunde det istället vara?

Framsteg — i andlig och mänsklig bemärkelse

I stället för att ha

Utveckling — av självtillit och självförsörjning
Tillväxt — av insikt och social och kulturell kunskap
och gemenskap.

Blickar vi ut över dagens EG-Europa så blåser inte minsta lilla vindpust i den riktningen på makthavarnas nivå. Där handlar det om maktställningar och privilegier som skall bevaras. Där önskar man sig ett vetenskapligt och tekniskt högt utvecklat Europa som skall vinna kampen om världshandeln med USA och Japan.

Den matematiska omänskligheten med vetenskapliga anspråk gjorde öststatsocialismen oacceptabel. Och samma utveckling pågår inom kapitalismen.

För vårt kommande ekologiska mänskliga samhälle är båda dessa 1900-talsexperiment höjden av den auktoritära manstradition vår kultur byggts på men måste befria sig ifrån.

Jag önskar mig en ny folkrörelse för miljö och medmänsklighet. Den skulle med fördel vara driven av kvinnor som väckarklockor, politiska påtryckare och alternativbyggare.

I den rörelsen gror insikten om den andra utvecklingen, där har omsorgsekonomin ersatt BNP-ekonomin, där är människans grundbehov normen (inte bara EG-människans), där har barnen och barnens välbefinnande högsta prioritet, där förs männen med milt tvång in i omsorgsansvaret för livet. Kärleksansvaret kanske man kan kalla det, det dagliga arbetet och samvaron med små barn och gamla människor. I det närmaste en osynlig värld för dagens ekonomer och beslutsfattare.

Och ändå är det denna, oftast oavlönade ekonomi som utgör den grund på vilken all samhällsekonomi vilar.

I framtidens samhälle måste den delas solidariskt och frivilligt av kvinnor och män. Därmed ändras det ekonomiska systemet i grunden. Och därmed öppnas möjligheten till att utveckla en social och ekologisk kultur.

Lätt kommer det inte att bli. De intervjuade skolbarren jag nämnde inledningsvis ställde flest frågor om ekonomin. Lönar det sig med solenergi? Hur många kronor har det kostat?

De skolas redan i ett snävt ekonomitänkande, där plus är enbart bra och minus enbart dåligt.

Utöver "levandexempel" behövs oändliga ansträngningar av dem som har insett nödvändigheten av förändring, att också propagera väl för den. Att ge de unga möjlighet att upptäcka att livskvalité ger tillvaron mening.

Gentemot statsminister Bildts smalspåriga enda väg mot den "valfria" omänskligheten sätter jag nödvändigheten att arbeta med alla vardagslivets ofrånkomligheter. Istället för att passivt vänta på tillväxtfanatikernas direktiv, meningslösa gränsvärden och normer, tar jag saken i egna händer, går till min giftfria täppa och tar ett spadtag i jorden. Kanske går det att sätta potatisen redan.

Utdrag ur anförande om EG och anpassningen

av Pelle Månsson

När U-länderna INTE gav den Rike mannen de inkomster han hade förväntat sig — så riktade han sina lystna blickar not norr och mot väster — ty girigheten hade inga gränser.

"Folket i den västliga industrivärlden har fått det för bra", ylande han.

"Löneskillnaderna har blivit för små", väste elitisterna, som stod på respektfullt avstånd.

"Vi står inte ut. Livet är inte värt att leva! Dom som inte arbetar ordentligt och gör rätt för sig och som inte är anpassliga och hyggliga ska tryckas tillbaka i misär och elände", ylade den Rike mannen ännu högre — allt medan det ryckte i högerarmen på samma sätt som var vanligt i vissa kretsar under andra världskriget.

"Bra!" skrek byråkraterna och blåste upp sig som paddor.

"Vi har ju EG! Vi har ju EG! Vi har ju EG! hojtade de feqa politikerna med en mun och det blev ett allmänt HURRA!

"Marknaden är den nya Guden som ska frälsa oss alla", vrålade ekonomijournalisterna och de blev lika högröda i ansiktet som näsorna tidigare hade varit. Och dom höll sig som vanligt i närheten av den Rike mannen eftersom han brukade bjuda på fest när han hade presskonferens.

Och folket som hade lärt sig att tro på Demokratin, Friheten och Politiken, betraktade spektaklet med stora ögon. Och det som tidigare varit fördelat i en något så när hygglig och rättvis ordning — fördelades nu OM med en förfärlig fart — från arbetare och vanligt folk, till storfinans och förmöget folk, från konsumtion, samhälleligt och gemensamt, till privat spekulation och industriproduktion.

Det blev en härlig fest! Månen sken och ölet flödade. Ett rockband från Bayern lirade Beethoven med hög volym, medan Lasse Holmkvist och Herman Lindkvist — bra i gasen — sjöng dumma visor och viftade med små blågula stjärnflaggor.

Lite längre bort och något avsides stod Peps Persson och spelade gitarr med gnistrande ögon. De hörde inte vad han sjöng på grund av allt larmet, men tittade man noga på munrörelserna bakom allt skägget och hur han höll gitarren så förstod vi att det var den gamla hederliga låten: *Det är dags att välja sida nu.*

Snipp, Snapp, Snut... så var sagan slut

Jordkulornas eller möjligheternas Sverige?

av Ronny Svensson Forskare med mera, Norberg

De senaste månaderna har vi fått erfara allt dystrare profetsior om vad som händer med Sverige om vi står utanför rike-mansklubben EG (och snart EU).

Lillemor Thalín, en klämkiick konventionell ekonom vid Handelsbanken, sa i DN i jultid (7.12.91) att "visst kan vi stå utanför EG och världsgemenskapen. Men då får vi bo i jordkulor i stället för miljonvillor".

Även om man tolkar henne mycket vänligt är det intressant att hon blandar ihop EG och "välfärdsge-

menskapen", som via GATT utdömt hela EG-systemet som diskriminerande mot i första hand de fattiga länderna. Och frågan är också hur många svenskar som bor i miljonvillor i en framtid?

JA till EG-rörelsen — formellt kallar man sig "JA till Europa-stiftelsen" (den del av Europa som redan lever på en överstandard mätt med globala mått — min anm) — håller numera allt frekventare möten i de så kallade skogslänen för att propagera för EG-medlemskap i ett område där man vet att kritiken mot ett svenskt medlemskap är störst.

Man säger via en anlita d forskare (Lennart Stålb-berg) att Sverige kommer att tappa mängder av jobb

om vi inte går med, medan vi däremot erhåller massor av nya jobb i speciellt skogslänen om vi snabbt närmar oss EG (underförstått via medlemskap).

Det senaste priset i denna typ av propagande mot svensk neutralitet och självständighet tar Anne Wibble och ordförande i JA-stiftelsen Carl B Hamilton i en artikel i DN före påsk (31.3.92). De menar att Sverige måste gå med i EG för att påverka EG att stötta balternas utvecklingssträvanden. I annat fall vänder sig EG i första hand mot Ryssland och andra tunga öststater. "Den praktiska konsekvensen av ett nordiskt nej till EG skulle därför bli att vi sviker Baltikum".

Hamilton är kanske den mest extrema och aggressiva EG-förespråkaren i Sverige och mer sanslös i sina uttalanden än våra "tunga" företagsledare som Barnevik i ABB och Kjell Nilsson i Trelleborg. De senare har för övrigt i svensk press under de senaste månaderna tillsammans med personer som Rudolf Meidner, Inga Thorsson och nu senast professor Johan Myhrman på Handels i Stockholm, varnat för EGs avigsidor, uppenbara och svåra effekter för Sveriges småföretagare vid ett medlemskap.

Men den typ av hotfull och rå propaganda som Thalín och Hamilton förespråkar kan vi i ökad utsträckning råka ut för när folkomröstningen närmar sig. Då är det ännu viktigare att känna till alternativen och dess möjligheter.

Bild: Erik Lindahl

Sveriges tre fundament inför framtiden

Ju mer jag studerar EG och det kommande EU i relation till Sverige och Nordens framtid, desto mer övertygad blir jag om att Sveriges utvecklingsmöjligheter bygger på helt andra fundament än en anslutning till EG/EU.

Personer som till exempel Kjell Nilsson i Trelleborgs AB ifrågasätter till och med EG/EU:s betydelse som en kommande "motor" för svensk ekonomi och tillväxt.

De fundamentala förutsättningarna för Sveriges framtida utveckling handlar inte om EG, utan om:

— en ekologisk försvarbar ekonomisk utveckling sett i ett globalt perspektiv

— våra egna insatser och vår egen politik i Sverige

— minskning av klyftan mellan fattiga och rika länder som ett led i en stabilare världsfred.

Att vi snabbt måste förverkliga en ekologiskt inriktad produktion i hela samhället är ett **måste**.

Bevisen för det riktiga i en sådan strategi är överväldigande. Frågan är hur man börjar och vilken roll Sverige som fri nation kan ha i uppfyllandet av detta fundamentala mål?

EG-anhängarna säger att det först är inom en större enhet som EG/EU, som detta kan förverkligas. Många länder måste samverka för att målen skall bli verklighet, säger samma källor.

Om det senare är alla ense. Något enskilt land kan inte på egen hand förebygga jordklotets ekologiska och därmed totala kollaps.

Men frågan är om effektivt internationellt samarbete behöver betyda att enskilda länder ger upp sin suveränitet? Sverige kunde utanför EG i mitten av 70-talet ta initiativ till den första stora svavelutsläppöverenskommelsen, som nu fått allt större betydelse för kvaliteten på Europas luftlager.

Den viktigaste överenskommelsen som kan göras under 90-talet för att skapa en bra och i många fall en mindre sjuk miljö i vår del av världen, är en överenskommelse mellan Norden, EG/EU och Östeuropa. Och detta är vi tvingade till trots att EG/EU med alla medel säger nej till medlemskap för strategiska länder som Ryssland och Ukraina.

Mycket talar istället för att suveräna länder som Sverige snabbt och utan press från tyngre medlemmar i en politisk union eller en växande byråkratisk koloss, kan ta alla typer av initiativ som behövs i världssamhället när det behövs.

Då är det sannolikt en stor fördel att stå utanför Europas rikemansklubb. Det finns inte heller några saksål som talar för att EG/EU inte skulle lyssna lika intensivt till positiva svenska initiativ om vi står utanför unionen som om vi vore en del av den.

Sveriges positiva utveckling

Om vårt samhälle skall få en positiv utveckling både vad gäller miljö, social organisation, arbetsmarknad, gemensam offentlig sektor och fördelning av positiva, kollektiva utvecklingsresurser, talar det mesta för att vi själva måste klara av dessa uppgifter utan direkt "intervention" eller "hjälp" utifrån. Och att utveckla grundförutsättningen för detta — en levande och

folkhögskolor — en mycket större satsning på konstnärlig utveckling och utbildning vid alla typer av skolor och studieförbund, gymnasieutbildning åt alla, stimulans till alla intresserade att skapa kooperativa lösningar inom omsorgerna men också inom andra områden, nätverksbyggande bland privata småföretag med mera, är vägar att gå om vi skall klara målen att ge alla ett meningsfullt jobb, skapa en hållbar solidaritet mellan människor och gemensamt ta ansvar för en bra miljö och välutvecklad omsorg.

Jag är övertygad om att detta kan förverkligas inom en tio—femtonårs—period om vi uppfyller bland annat följande villkor:

— mer småskaliga och flexibla lösningar inom

privat, kooperativ, offentlig och gemensam produktionssektor

— starka nätverk inom såväl omsorg som privat/kooperativ produktion

— väsentligt mindre ytor i nyproduktionen av bostäder

— utbyggnad av en modern och flexibel kollektiv trafik

— en väsentlig utveckling av nya ansvarsfulla banksystem

— utökad forskning om socialt och ekologiskt nödvändig ny teknik

— stark satsning på teletekniken för utbildning, spridning av jobb med mera

— konsekvent genomför jämställdhet mellan kvinnor och män

Rädsla för flyttade jobb

Många människor inom fack, kommuner och organisationer ger ofta uttryck åt att Sverige kan förlora massor av arbetsplatser och jobb om vi står utanför EG-medlemskap. Rädslan är

förståelig men i stort sett obefogad. Sverige har förlorat många hundra tusen jobb genom att svenska multibolag etablerat sig i andra länder på främst norra halvklotet. Detta har varit en nödvändig åtgärd för att överleva, klara konkurrensen med andra multibolag, öka sin försäljning på andra marknader och komma nära den marknad som kräver alltmer utvecklade och anpassade produkter och tjänster. Detta tillhör marknadens spelregler i den rika världen.

Att många svenska företag genom dessa utlands-etableringar också sänkt arbetskraftskostnaderna, minskat miljöskatningarna och sluppit reelltivt höga svenska skatter är också en sanning.

Men denna verklighet har gällt under större delen av 1900-talet och vi har små möjligheter att hindra

Bild: Erik Yngvesson

praktiskt fungerande demokrati — kan aldrig göras av andra krafter än våra egna.

De nya jobben i Sverige skapas av kreativa människor varje dag på året. De flesta jobben — minst nio av tio — skapas av små och relativt nya företag/verksamheter i samtliga regioner och kommuner där den omgivande miljön behöver ha de höga kvaliteter som vårt samhälle erbjuder i så gott som alla delar av landet.

Den gemensamma sektorn har haft en stor betydelse både för de nya jobben och den servicekvalitet som den privata sektorn kräver för att fungera väl.

Att locka fram de kreativa och entreprenöriella egenskaperna hos oss alla finns det många motiv till och kan ske på flera olika sätt. En starkt utvecklad vuxenutbildning — gärna med erfarenheter från våra

multibolagens tillväxt genom att vara med i eller stå utanför EG/EU. Inte ens EG/EU kan styra denna del av marknadsekonomi om de så skulle önska.

Eftersom EG/EU:s filosofi är att släppa marknadskrafterna helt loss finns det inte heller någon sådan ambition.

Mycket talar för att om Sverige exempelvis förlorar sina bilföretag inom 10-20 år beror det inte på om vi är med i eller utanför EG/EU. Det handlar om marknadens spel, Japans starka konkurrenskraft och en hårdare utslagning på bilmarknaden.

Endast tre europeiska bilföretag är kvar i Europa om 15 år enligt en färsk forskar rapport. Strukturomvandlingen och ägarbyten, marknadsförändringar och ny teknik har alltid och kommer alltid att påverka vilka företag som är kvar i eller lämnar Sverige. Denna process är vi vana vid.

Genom att skapa fler småföretag på den nationella arenan kan vi inte bara lösa behovet av nya jobb. Vi får en större kontroll över produktionen och vi får en utspridd produktion i hela landet. Det är de svenska multibolagen som mer och mer ägs av utländska grupper och i minskad omfattning har en "svensk själ".

Klyftan till u-länderna

Det finns inget i sak eller i ländernas tidigare ageranden som talar för att EG/EU:s enskilda länder skulle vilja "straffa Sverige" om vi avstår från medlemskap och istället satsar på ett utvidgat frihandelsavtal. Så länge som Sverige har något att erbjuda och köper en hel del från unionen — ett förhållande som säkert fortsätter att gälla även om vi står utanför "Romklubbsfamiljen" — har vi möjlighet att fortsätta våra fredliga och "nyttiga" kontakter med EG/EU.

Men med frihandel till det västra och gynnade Europa ökar våra möjligheter att vara en aktiv part i Östeuropa och i det globala arbetet med att ge u-länderna en chans att skapa ett drägligt och demokratiskt samhälle. Utan att u-länderna lyckas med detta mål kan ingen positiv världsutveckling i längden ske. Som suverän och välutvecklad nation kan vi tvärtom fungera som en positiv förebild och visa att även rika nationer i motsats till EG/EU kan skapa ett solidariskt förhållande till u-världen.

Utan en sådan utveckling kan världen inte överleva.

Pg 23 57 15-0

Till Svenska Kvinnors Vänsterförbund

Vi skriver till er för att berätta om våra planer inför sommaren -92.

Den 13 juni startar ett avrustningsläger vid SAAB i Linköping där JAS 39 Gripen byggs.

Vi har tagit ställning mot JAS-projektet och vill visa att det finns mycket vettigare saker att göra än att bygga bombplan. Vi tänker inte lydigt finna oss i att man bygger vapen för våra skattepengar.

Vi tycker att det är lika viktigt **hur** vi arbetar för fred och avrustning som **vilka konkreta mål** vi sätter upp.

Därför har vi ickevålds-idéer som utgångspunkt under själva lägret och i planeringsarbetet.

Lägret kommer att hålla på minst en månad och är tänkt att fungera som en mötesplats och ett forum för diskussion och handling. Vi kommer att bjuda in intressanta föreläsare, ordna kurser i civil olydnad och anordna aktiviteter för barn.

Dessutom kommer lägermånaden att innehålla musik, yoga, folkdans, röstverkstad, teater, konserter, körsång och annat som lägerdeltagarna vill anordna (skicka önskemål om aktiviteter till planeringsgruppen).

En viktig del av lägret är att genomföra civil olydnadsaktioner mot JAS-fabriken. Några idéer som vi har är att ta oss in på SAABs område och bygga lekplatser, plantera växter och ordna folkdans. Tanken är också att vi ska lyckas avrusta åtminstone ett JAS-plan.

Alla aktioner som genomförs är ickevåldsaktioner och alla som deltar måste respektera detta.

Vi som planerar avrustningslägret i Linköping är en grupp på 20 personer med förankring inom freds- och solidaritetsrörelsen. Vi representerar ingen gemensam organisation utan har gått ihop just för att arrangera avrustningslägret.

Just nu arbetar vi med att sprida information, göra förundersökningar, hålla stödkonserter, ordna praktiska detaljer kring lägret, med mera.

Vi tror att våra planer kan intressera era medlemmar och därför undrar vi om er organisation vill vara en av dem som ställer sig bakom avrustningslägret. Ni får gärna stödja oss ekonomiskt eller bidra med utrustning, till exempel tält. Kanske har ni kontakter i Linköping som kan vara värdefulla för oss...

Om ni är intresserade — hör av er till:

Carina Isaksson

Ekenbergsvägen 55

117 69 Stockholm

tel: 08-35 40 58

eller

Pia Lundin

Enstalund Gamla Uppsala

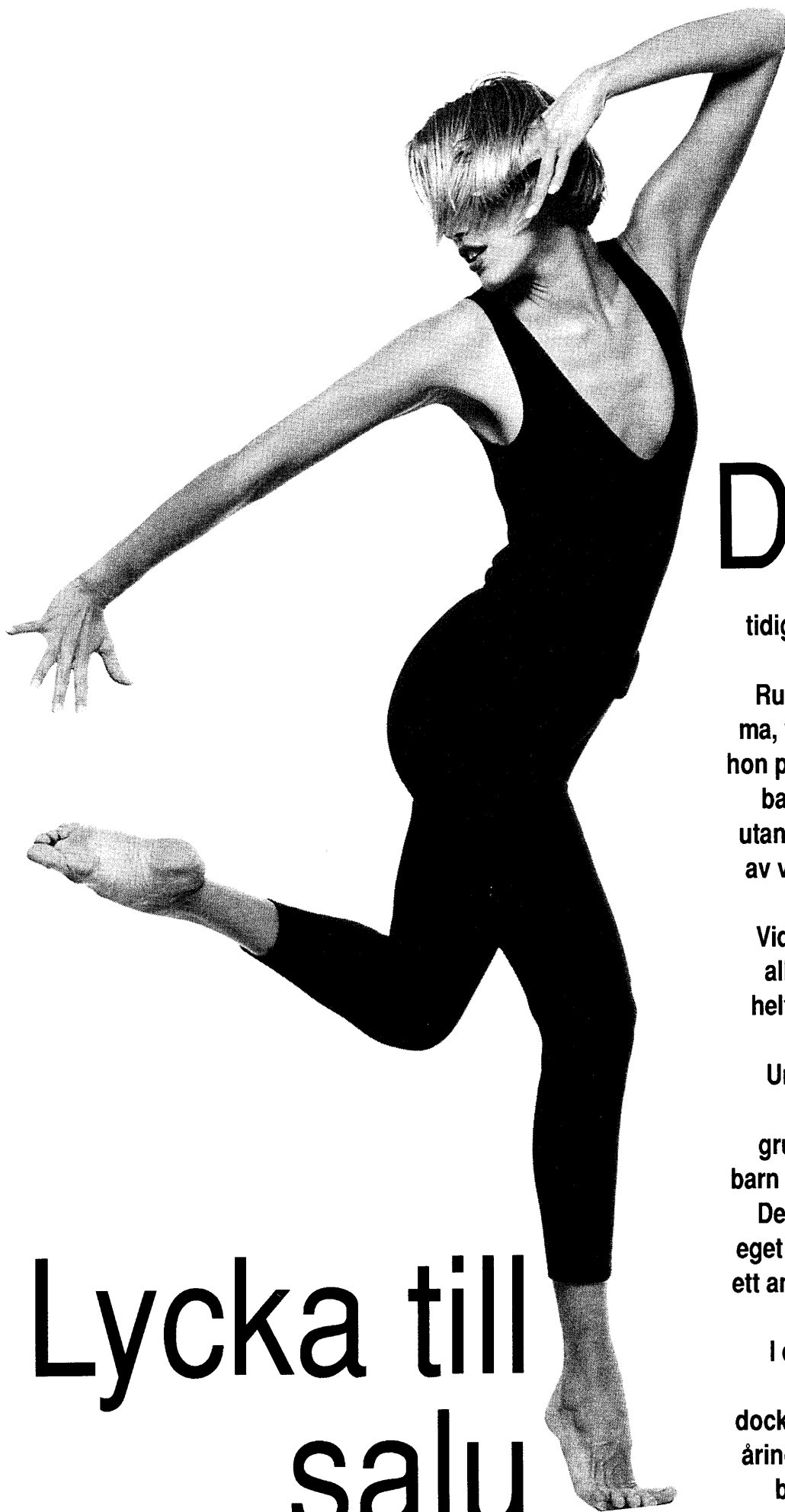
755 94 Uppsala

tel: 018-32 31 03

Vårt postgiro: 8 38 54-0 "Avrustningslägret i Linköping".

På SKVs årsmöte, beslöts att stödja "Avrustningslägret" både ekonomiskt och moraliskt.

Vi uppmanar våra medlemmar, dels på detta sätt, och också i vår internbulletin, att besöka lägret, och om möjligt stödja med något arrangörerna bett om.

av Maria Jacobson

Det började med Barbie, sen Starlet och Mitt Livs Novell.

Nog visste jag redan från tidiga år hur en kvinna skulle se ut.

Ruth Handler, Barbies mamma, visste vad hon gjorde när hon på 50-talet insåg att tv inte bara kommit för att stanna, utan att tv också skulle bli en av våra dominerande verklig-hetsskildrare.

Vid den här tiden såg flickor allt mer på tv och där fanns helt nya bilder att identifiera sig med.

Under 50- och 60-talen blev unga människor en egen grupp att räkna med, mellan barn och vuxna. Tonåringarna.

De hade sin egen musik, sitt eget mode, sin egen kultur, på ett annat sätt än tidigare generationer.

I det läget kunde inget vara smartare än att skapa en docka som såg ut som en tonåring. Sagt och gjort och Barbies segertåg över världen började.

Lycka till salu

När Barbie själv blev för chic för den framväxande vänsterrörelsen fick hon efterföljare i engelska, snälla Sindy i mitten på 60-talet. Flärden och Barbie kom igen under 80-talet. I kroppskultens tidevarv jobbar också Barbie med att hålla sig vacker och i trim på solarium och workout.

Den perfekta dockmannen Ken matchar perfekt sin perfekta Barbie. Inte tänkte vi på det när vi satt där på flickors vis och kammade våra Barbies, småpratade om vilka kläder vi skulle spara till av veckopengen, då, i slutet av 60-talet.

Men visst banade hon väg för vidare utseendepre- gling genom våra liv. Leken blev allvar och det tog oss många år att förstå att det inte är lag på att kvinnor ska kämpa för att se utstuderat vackra, slanka och perfekta ut.

Och nu, efter ytterligare några år, blir jag rent förbannad över de kvinnobilder som större delen av media ger.

Inte nog med att kvinnor fortfarande är underrepresenterade i de stora svenska medierna. I de tidningar där vi har full representation skildras kvinnor som om vår tid är oviktig. Gör vi någonting så är det kämpar mot celluliterna, bantar, sminkar oss, på det hela taget strävar efter att bli vackrare. Enstaka gånger dansar vi bekymmerlöst omkring, lycksaligt leende, eller trippar fram.

— Så har det alltid varit, sa en manlig kollega som inte blir ett dugg upprörd över att media fortsätter att upprätthålla förlegade, förljugna och stereotypa kvinnobilder. Inte så konstigt, han tar inte en rad i de tidningar som kvinnor läser på allvar.

70-talets kritiska släng bh,n-inställningen, har gett en våldsam rekyleffekt och återigen har den idealiserade Vackra Kvinnan blivit den rätta och riktiga kvinnan. Idealen har blivit mer lättillgängliga. Samtidigt mer svårnådda, därför att de är överkliga.

Dessa överkliga ideal påverkar oss, därför att det framställs som en frihet och rättighet att få göra sig vacker. Det är inte frågan om man ska göra sig vacker, utan hur.

På 50-talet skrev en amerikan vid namn Joseph Hansen en artikel som vållade stort rabalder. Hansen var ledare i Socialist Workers Party. Han gick till angrepp mot kosmetikaindustrin, som han ansåg exploaterade och manipulerade kvinnors osäkerhet. Den amerikanska kvinnan var på väg att skapa sig en egen identitet, borta från hemmet, i arbetslivet och denna kvinna

förlöjligades och förnedrades genom det ständiga skönhetsbudskap som samhället ger kvinnor.

(Vad ni än gör flickor, så gör det med rätt nyans på läppstiftet!)

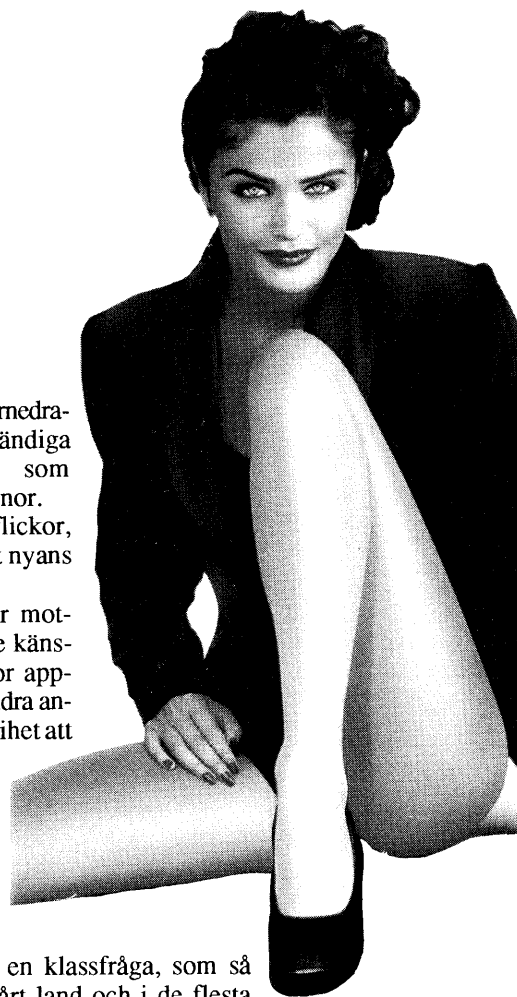
Hansens åsikter motogs med blandade känslor. Många kvinnor applåderade honom, andra ansåg att det var en frihet att även kvinnan av folket fick råd att försköna sig, liksom över- och medelklassens kvinnor alltid har gjort.

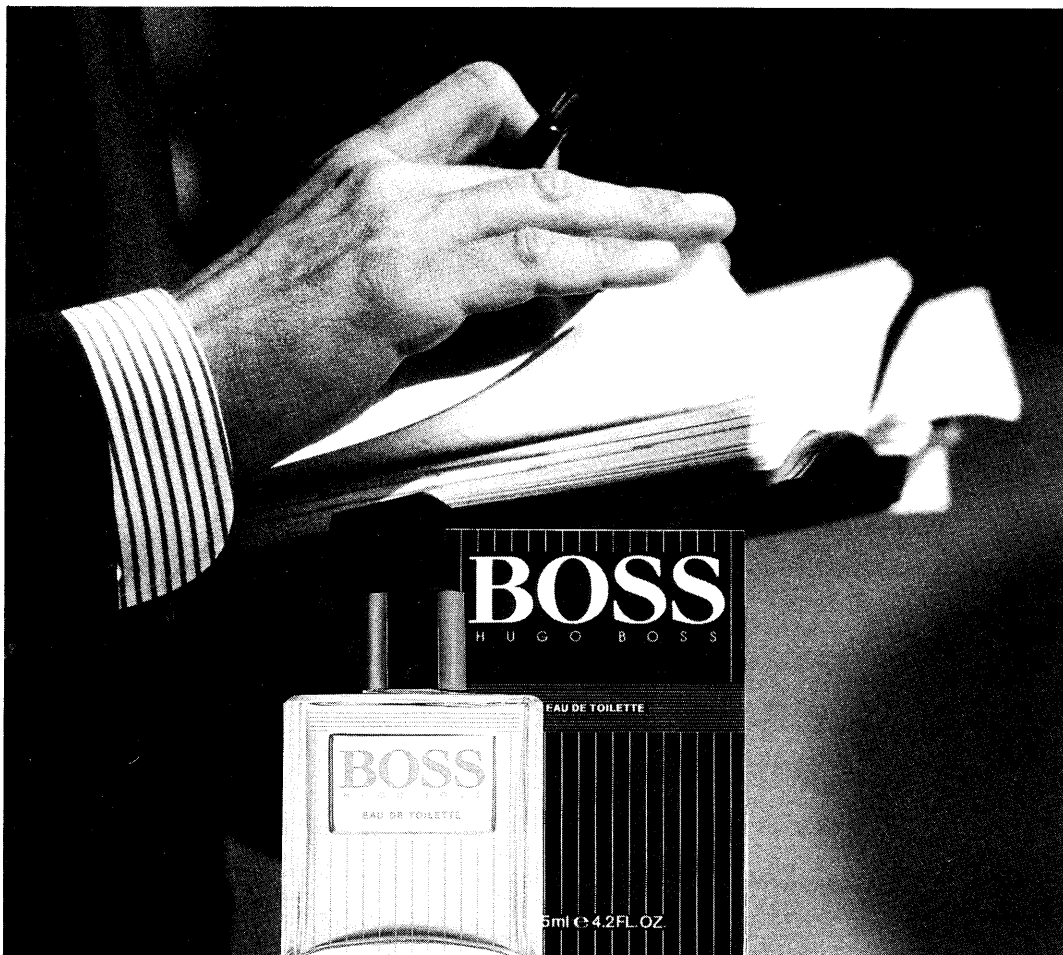
Skönheten var en klassfråga, som så mycket annat. I vårt land och i de flesta andra västländer är det inte längre så. Kvinnornas intåg på arbetsmarknaden har gjort dem till en köpstark grupp. Med den avancerade och dyra teknologi som nu är tillgänglig för försköning är frågan om det inte åter blir en klassfråga. En ansiktslyftning kostar i alla fall mellan 20 000 och 30 000 kronor.

I kampen om konsumenterna tar sig skönhets-, mat- och modeindustrins marknadsföring groteskare uttryck än någonsin. För att basunera ut sina varor använder man sig av allt spektakulärare bilder och modeller. Det mest betecknande med de kvinnobilder som blivit ideal är att de är så långt ifrån naturlighet som möjligt. Att närma sig kvinnoidealet har genom tiderna inneburit omformning, med deformation som följd. Idag är det inte för inte som anorexia och bulimia nervosa ökar och är överrepresenterade bland kvinnor som arbetar i modellyrket.

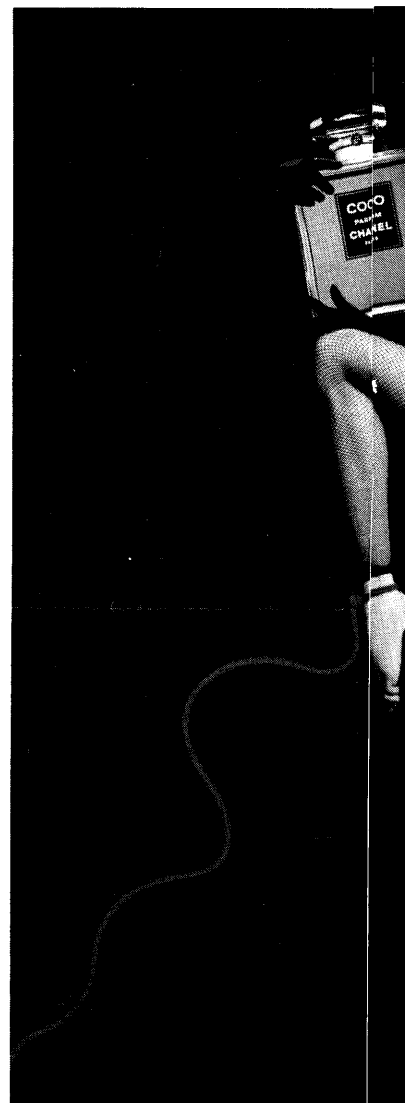
Branschen försvarar sig med att det anorektiska idealet håller på att bytas mot ett kurvigare. Möjligt, men modellerna ser fortfarande inte ens normalviktiga ut.

Årets miss Sverige har till exempel bmi 17,8. När Anita Ekberg korades 1951 hade hon bmi 23,2. Bmi betyder Body Mass Index och är det vanligaste sättet att beräkna kroppstorlek. Miss Sverige, Monica Brodd, är 179 cm och väger 57 kg.

En upptagen och viktig man med många möten uppskrivna i sin kalender. En boss.

En kvinna, ihopkrupen och utlämnad.

Normalt anses bmi 20-25 vara, först efter bmi 30-34 börjar man tala om fetma. På avdelningen för anorexi- och bulimivård i Lund är ett av friskhetskriterierna att nå bmi 20. Allt annat anses underviktigt. Mot bakgrund av detta kan miss Sveriges mått inte tyda på annat än att extrem smalhet alltså är gångbart.

Det anorektiska idealet kan sorteras in under det svala, slanka, eleganta, blonda överklassidealet. Vi har också det pornografiska idealet, fresterskan, som har fylligare former, putande läppar och sugblick. Madonnan och horan, gamla tacksamma kvinnoklichéer fast i ny tappning. Just nu håller vi oss med båda.

Att man växlar mot kurvigare modeller beror givetvis inte på att branschen tar sitt ansvar och inte längre vill exponera alltför magra modeller, det bottnar i att modellerna måste ha något att fylla ut korsetter och snörliv med när nu lingerielooken lanseras. Lingerie betyder underkläder. Därför förstör modeller sina bröst för att hålla.

Tidningen Här & Skönhet bekräftar vad alla unga flickor och kvinnor redan vet: "År 1992 heter skönhetsidealet Cindy Crawford. Överallt ser vi bilder av henne och frapperas av hennes stora sensuella läppar som man ju gärna skulle vilja ha. I Cindys fall är det silikon som gjort den stora förändringen. Läpparna är helt enkelt uppsprutade. Och det kan vem som helst få gjort".

Tidningen tillhandahåller också namn på experter på silikonläppar, samt ger andra tips på hur man kan få större läppar, till exempel genom tatuering av läppkonturen. Den sitter för livet och man betonar att det är viktigt att man går till rätt tatuering för blir det fel så...

"... det finns också krämer som gör att läpparna svullnar". Med det här kan man då få "... en i högre grad lockande och inbjudande mun".

En stunds oskyldig verklighetsflykt?

Kanske det, men man ska inte förringa sprängkraften i de budskap som ständigt ges i den typen av tidningar. De är fulla av inbjudningar:

"Gör mig ny" satsar Här & Skönhet 10 sidor på i en anda av "varje kvinna vet att hon kan bli ännu vackrare".

"Gör om dig" i Vecko-Revyn varje vecka under våren,

"Bada, banta, njut" skriver Femina,

"Börja cellulitkampen nu, också Femina.

"Proffsknepen som gör dig vacker och framgångsrik", berättar Frida om.

"Garanterat smal och frisk i vår" lovar Allas med hjälp av immunmetoden den här veckan.

Och så vidare, och så vidare.

Reklamspråket är suggestivt, moraliserande och bygger på väl inarbetade föreställningar om lycka, hälsa och framgång. Det vädjar till rädsla för död, fulhet, åldrande, övervikt, till mindrevärdes känslor och hopp.

...nad, fångad med ett rep runt vristen. Någons egendom.

"Njut, utan att ha dåligt samvete" om kalorifattig mat. Som skapad av Luther själv. (Ung kvinna i spagat på bilden, med randig gympadräkt som för tankarna till fångdräkt).

"Lev" om mager ost. Underförstått; dö om du äter normal eller fetare ost. (Ung liggande kvinna i urringat, lyckligt leende).

"Plastikkirurgi, den nutida friheten? Även plastikkirurgier är osäkra och garderar sig därför med ett frågetecken.

"Exklusiv" om rynkräm. Allt rynkfritt är fint oavsett om det är skjortor eller kvinnohy. (Tillbakalutad kvinna).

"Femme. Trés femme". (Kvinna. Mycket kvinna) i parfymreklam där en kvinna med halvt blottat bröst ligger livlös. Är det kvinnligt det, att se stendöd ut?

Ja, så fortsätter det, vecka efter vecka, månad efter månad, år efter år.

De stora kosmetikaföretagen har makt över medierna. Den amerikanska tidningen MS Magazin, en feministisk reportagetidning med 450 000 i upplaga kämpade i 17 år med kosmetikaindustrin. Tidningen ville ha reklam för att klara finansieringen men inte skriva om smink på redaktionell plats.

Bolagen, till exempel Revlon, krävde kompletterande reportage om hur sminket ska användas, och rapportering om nya trender. När inte tidningen gick med på det vägrade man annonsera och tidningen gick i konkurs. 1990 återuppstod den, nu reklamfri och med lägre upplaga, cirka 80 000. Deras huvudartikel i första numret var

grundaren Gloria Steinems "Sex, Lies and Advertising" där hon avslöjar hur ovilliga annonsörerna är att annonsera om inte media vill tillgodose skönhets- och modeindustrins intressen.

"Grace är 70 år men ser ut som 35. Är det inte fantastiskt?"

Känns det igen? Just det, reklamshow på tv. Uppbyggda efter väckelsemötekonceptet, med en hänförd publik, kvinnor som vittnar extasiskt om vilka underverk medlet gör, hur rynkorna försvinner och hur lyckliga de blir. Det blir slätt, det går snabbt och det är billigt. Faktum är att budskapet i krämreklamen inte skiljer sig stort från dem i reklam för bilpoleringsmedel eller städmedel. Swisch, woom, swasch! spruta på, gnid in och seee!! Så skinande blankt.

Ja, ja, trots att kvinnor säger att livet börjar efter 40, så ska man iallfall inte se en dag äldre ut än 30. Att åldras naturligt är helt onaturligt. Apropå det, varför är det bara kvinnor som försäkrar att livet börjar efter 40? För att man frågar dem förstås. Efter en viss ålder verkar kvinnor försvinna. Undersökningar både i Sverige och utomlands visar att kvinnor i rutan har ett liv som börjar i yngre bikiniåldern och slutar runt 40. Givetvis skulle aldrig någon komma på tanken att fråga till exempel Pehr Gyllenhammar om det finns ett liv efter 40.

Kvinnor över 40 syns mycket sällan i de såpoperor vi får tillgång till genom kabel- och satellit-tv. De är inte bara av dålig teknisk och konstnärlig kvalitet utan har också en kvinnosyn gammal som gatan. Kvinnorna är långa, blonda och smala och framställs som intriganta och hämndgiriga stycken, vars enda mål i livet är att fånga de rikaste och snyggaste karlarna. För oss svenska kvinnor, innebär internationaliseringen ett steg tillbaka.

Den blonda västerländska skönheten lanseras över hela världen, liksom västerlandets recept på lycka, i både reklam och i övriga media. Dallas och Glamour visas för miljoner och åter miljoner, överallt från Malaysia till Sydafrika. Stora amerikanska tidningsproducenter erövrar också världen, vi hittar till exempel lokala versioner av storsäljaren Cosmopolitan som ges ut av mediajätten Hearts Corporation, på varje kontinent. Transnationella media är oerhört användbara för multinationella företag i marknadsföringssyfte.

En väninna som nyss varit i Asien berättar att kvinnor i reklamen även där är långa, blonda och slanka. De ser samma tv-serier. Läser man våra egna veckotidningar kan man inte tro att det finns invandrare i Sverige. Asiatiska kvinnor låter operera sina ögon till en mer kaukasisk form, så att de ska se mer västerländska och uppsparrade ut. När media internationalieras på det viset slätas etniska och kulturella särdrag ut och vi homogeneras på ett onaturligt sätt. I tredje världen blir skönheten en klassfråga, liksom en gång hos oss. De som har råd kan köpa, resten får leva med drömmen om Det Fantastiska Västerländska Livet.

Östeuropa står på tur.

Som sagt, jag blir förbannad över hur kvinnan speglas i media. Eftersom jag själv jobbar i media, om än i utkanterna som frilans, är frågan ännu känsliga. Eftersom jag också är kvinna börjar jag få en aning om hur präglad jag egentligen är av de bilder media förmedlar.

Hela branschen lever på kvinnors önskan att bli vackrare. Bantningsindustrin, media, solarier, träningsinstitut, modeindustrin, kosmetika, plastikkirurgi. Svenska kvinnor satsar mellan 12 och 15 miljarder kronor om året på att bli snygga. (Som en liten jämförelse kan sägas att Sveriges flyktbudget är sju miljarder).

Skönhetsindustrin har blivit ett självgående system som backas upp av media. Ska vi, som gör anspråk på att spegla verkligheten, ge intryck av kvinnor som passiva, tillbakalutade, väntande varelser, med ständigt uppspärrade ögon och plutande läppar, evigt duschande? Ska vi någonsång ifrågasätta den etablerade sanningen att media bara ger folk vad folk vill ha?

Okey, man kan inte bortse från att de tidningar i svensk press som skildrar kvinnor som främst intresserade av 1) utseendefrågor 2) märkliga sjukdomar och öden har betydligt större upplagor än de som försöker ge en verkligare och flerdimensionell bild av kvinnor och kvinnoliv. Den samlade upplagan av tidningar typ *Allas*, *Femina*, *Diva*, torde vara mellan tre och fyra miljoner. Tidskrifter som vill spegla vad kvinnor håller på med när de inte gör sig vackra, till exempel arbetar eller föder barn, har en gemensam upplaga på oansenliga 100 000 till 150 000. Exempel *Kvinnor*, *Vi Män*, *Hertha*.

Man kan inte heller bortse ifrån att fler kvinnor ser *Dallas* än lyssnar på *Radio Ellen*. Man kan då dra slutsatsen att en majoritet av kvinnor vill läsa och se hur de ska kämpa med celluliterna, gå ned i vikt och underhålla drömmen om ett liv i lyx. De vill inte läsa eller höra om invandrarkvinnornas situation, eller kvinnors situation i politiken, eller hur man ska stärka det kvinnliga självförtroendet.

Kanske är det så. Samtidigt har veckopressen med inriktning på försköning, recept och matlagning en stark tradition, det är den ursprungliga kvinnotidningen. De har funnits länge och de är lätta att hitta i varje kiosk och livsmedelsbutik. Är man intresserad av annat får man själv leta upp det. Männskor är bekväma och har lite tid. Enklast att grabba *Madame* i flykten på *ICA* eller alltid finna en såpopera på tv. Tidningar går i arv från mor till dotter. Hade min mor läst *Hertha* hade kanske jag också gjort det innan 30. Men nu läste hon *Damernas Värld*.

Vecko- och månadstidningar ges ut av penningstarka förlag och företag som har råd att marknadsföra sina produkter på bred front. De lanseras med hjälp av misstävlingar, modedeveningar. De andra ges i regel ut av kvinnoorganisationer som kämpar för överlevnad. De har sällan några pengar till marknadsföring.

Tidningar med feministisk framtoning anses trista i många kvinnliga kretsar. Konstiga föreställningar florerar kring feminism. Feminism anses osexigt. Feminism anses aggressivt. Feminister anses vara fula kvinnor som är sexuellt otillfredsställda. Och vem vill vara osexig, aggressiv och ful?

Inte en Barbie.

Fotnot:

Sedan 1984 kämpar den amerikanska organisationen *Media Watch* mot hur kvinnan skildras i media. Grundaren heter *Ann Simonton*, en före detta toppmodell som insåg att hon blev exploaterad och objektiviserad. *Media Watch* jobbar ofta med direktaktioner, vid till exempel miss-tävlingar.

I England har nyligen *Media Action Group* bildats med 150 kvinnoorganisationer bakom sig, bland andra *Mother's Union* och *Eating Disorders organisation*.

Media Action Group arbetar som lobbygrupp mot politiker och mediaorganisationer samt med att förändra attityder. Man anser att media måste ta sitt ansvar när det gäller ökningen av anorexi och bulimi.

Mot kunskapsklyftan!

av Ingrid Atlestam, bibliotekarie på Gamlestadens bibliotek i Göteborg

Protesterna blir stora när ett folkbibliotek hotas av nedläggning, vilket ibland leder till att åtminstone en liten del av det räddas, för att sedan sakta tvina bort på grund av bristande resurser.

Opinionens styrka förvånar och förskräcker ofta beslutsfattarna, som själva är en klar underrepresenterad grupp bland biblioteksbesökarna.

De medelålders män i karriären, som i allmänhet bestämmer i det här samhället, befinner sig i en så privilegierad ställning att de inte anser sig behöva folkbibliotek för att få tillgång till information och kunskap. Därför fattar de beslut grundade på okunnighet och bristande förståelse.

Den bild massmedia förmedlar av diskussionen kring och konsekvenserna av alla biblioteksnedläggelser, som nu sprider sig som en pest över landet, speglar tyvärr bara en liten del av bibliotekets skilda funktioner. Det skrivs och talas mycket om barn och gamla som får långt till biblioteket, om handikappade som blir utan böcker, om de som inte har råd att köpa böcker och om biblioteket som social träffpunkt.

Allt detta är gott och väl men räcker inte för att, i dessa tider när hela den offentliga sektorn slaktas, motivera existensen av 2000 avgiftsfria folkbibliotek.

Något tillspetsat kan man säga att biblioteken inte i grunden är till för den enskilda människans skull utan för samhällets. Ett demokratiskt välfärdssamhälle behöver kunniga, bildade, nyfikna och kreativa medborgare för att fungera och utvecklas vidare. Folkbiblioteken är inte en utbytbar guldkant på välfärdsbygget utan en del av själva stommen.

Våra unika nordiska folkbibliotek är kunskapsamhällets infrastruktur, de nya järnbanorna. De är en förutsättning för hela utbildningsväsendet från förskola till högskola och vidareutbildning, liksom för ytrande- och informationsfriheten.

Det är en försumbar del av bibliotekets verksamhet som är utsatt för konkurrens, denna mirakelmedicin som ska rädda den offentliga sektorn. Det förekommer få privata eller offentliga alternativ. I större städer finns välsorterade bokhandlar för inköp av nya böcker, det vill säga det som är tryckt något av de senaste åren och ännu inte sålts slut på rea. På antikvariat kan man ha tur och hitta vad man söker, om man nu vet exakt vad man är ute efter. Den lättare underhållningslitteraturen, som i begränsad och mycket varierande omfattning finns att låna på biblioteken, går att köpa i varuhus och kiosker eller kan ersättas med konsumtion av TV, video och veckotidningar.

Biblioteken konkurrerar inte med varandra utan är delar av samma nätverk där man solidariskt samutnyttjar biblioteksvärldens samlade resurser... ännu så länge!

Konsumentupplysning, turist- och samhällsinformation och släktforskning kan organiseras var för sig. Utställningar, debatter, föredrag, sagoläsning etc går att ha i skilda lokaler.

Men som i all annan kollektivtrafik är det billigare och effektivare att köra flera vagnar i samma tåg.

Något slagordsmässigt uttryckt kan man säga att bibliotekets "affärsidé" är "rätt svar i rätt tid", vare sig det gäller faktaupplysningar, hänvisningar till kunskapskällor eller att leverera en speciell bok. I den branchen är folkbiblioteket den enda generalisten, annars är det mest "enfrågeföretag".

Hoten mot biblioteken är många och överhängande just nu, med förödande hastighet försvinner det ena efter det andra. Under hundra år har de svenska folkbibliotekens boksamlingar, kompetens och nätverk byggts upp. Nu slås allt i spillror på en mandatperiod om vi inte lyckas förhindra det!

Frivilliga krafter, ideella organisationer eller entreprenörer föreslås ta över. Dessa frivilliga krafter finns företrädesvis i vissa politikernas tankevärld. Skulle de råka materialisera sig så räcker de väl inte ens till äldreomsorgen, ungdomsgårdarna med mera, som de förutsättes vilja sköta utan betalning. Kompetens är underordnad ekonomi i de av sparbetning förblindade kommunerna.

Vad man en gång uppnådde med kommunaliseringen av ABF-biblioteken och de övriga folkrörelsebiblioteken var att folkbiblioteken blev en religiöst och politiskt neutral institution för alla. Att i dag när över 60 procent av befolkningen nyttjar våra moderna professionellt skötta och tekniskt avancerade folkbibliotek lämna dem tillbaka till ideella organisationer vore ett katastrofalt ideologiskt missgrepp oberoende av vilka de inblandade parterna är.

Att entreprenörsidan inte går att slå mynt av i biblioteksvärlden är redan konstaterat under stor massmedial uppmärksamhet.

Ny start för Sverige tycks betyda omstart från slutet av 1800-talet!

Till skillnad från fotbollen, biograferna, teatrarne med flera har biblioteken ingen publikkris. Problemet är det motsatta, kraven och efterfrågan på biblioteksservice ökar, samtidigt som resurserna minskar. Detta accentueras nu ytterligare i en tid av lågkonjunktur och arbetslöshet, då fler har tid att förkovra sig och gå på utbildning.

Dessvärre stannar inte Sverige utan folkbibliotek, utan fortsätter med ökad hastighet rakt ner i kunskapsklyftan, in i ett samhälle där kunskap, makt och pengar blir en sluten cirkel med inträdesbiljett för ett fåtal, där information får ersätta bildning och manipulation upplysning.

Vår demokrati har sina rötter och förutsättningar i folkskolan, folkrörelserna och folkbiblioteken. Politikerna anser att vi inte längre har råd med demokrati.

Vår historia och vårt kulturarv finns i muséer, arkiv och bibliotek. Politikerna anser att vi inte längre har råd med historia och kulturarv.

Vår framtid skapas med kunskap, fantasi och visioner. Källorna och inspirationen finns i det skrivna ordet på biblioteket. Politikerna anser att vi inte längre har råd med någon framtid.

Har vi verkligen råd med politiker som lägger ner biblioteket?

Ingenting är viktigare än ett barn

På Kuba säger man, som den kubanska poeten José Martí, att ingenting är viktigare än ett barn. Trots USAs 30-åriga ekonomiska blockad har Kuba — på samma tid — sänkt barnadödligheten från drygt 60 per tusen levande födda, till drygt 10.

Det innebär att omkring en halv miljon människor räddats till livet.

Ekonomiskt kaos i de före detta Sovjetstaterna har medfört att oljeförsörjningen till Kuba har halverats på två år.

I vilket samhälle som helst skulle det innebära ekonomisk katastrof. På Kuba har det lett till den svåraste ekonomiska krisen på 30 år.

Trots det har kampen att rädda liv, att ge barnen livets nödtröft, en liter mjölk om dagen, hälsa och utbildning, fortsatt oförtröttligt. Barnadödligheten har fortsatt att minska från 10,74 per tusen, år 1990, till 10,66 år 1991, så att ytterligare 15 barn räddades till livet.

Om Kuba hade haft samma höga barnadödlighet som övriga Latinamerika, eller som Kuba före 1959, skulle inte bara dessa 15 barn ha dött, utan 10 000 till, på bara ett år.

15 barn som räddas till livet, 15 familjers lycka, det saknar betydelse i den rika västvärld som, med den svenska utrikesministerns ord, kallar Kuba "ett tragiskt undantag" i ett Latinamerika, där barn inte bara dör av undernäring, sjukdom och en obefintlig sjukvård, utan också mördas av dödsskvadroner. Ett samhälle som sätter människors liv och hälsa före marknadens välsignelse står tydligen den sköna nya världsordning där makten är en, och USAs.

Utsvaltningspolitiken mot Kuba, för att tvinga landet tillbaka till latinamerikansk nivå, har tyvärr fått en "förtjust" anhängare i Sveriges regering, som avbryter allt utvecklingssamarbete med

Kubanska skolbarn i sina skoluniformer på museibesök. Bild: Martin Österlin

Kuba. Inga kubanska forskare ska längre få ta del av svensk medicinsk och teknisk kunskap för att kunna rädda fler liv, eller förbättra livskvaliteten för dem som drabbas av svåra sjukdomar.

Men i det Latinamerika, där Kuba snarare betraktas som ett underbart! än tragiskt undantag, växer indignationen mot USAs och den rika västvärldens försök att krossa kubanernas, och Latinamerikas dröm om att kunna resa sig ur fattigdom och beroende. En våg av solidaritet från Rio Bravo till Patagonien står upp till försvar för en liten nations rätt till självbestämmande och utveckling, med uttalanden, demonstrationer och den fattiges sista skärv för att ge hoppet en chans.

Också i USA växer protesterna mot den självgodhet som anser sig ha rätt att svälta ut ett helt folk, och undanhålla dem läkemedel och kunskap som kan rädda liv.

"Vår evangeliska livssyn är grunden till vårt löfte att främja de gudsríkets förebud som vi förnimmar i folkets och de kristnas kamp för livet på Kuba". Så ger företrädare för kyrkor i Latinamerika, Karibien, USA och Kanada, uttryck

för det hopp om ett värdigt liv som världens fattiga och förtryckta ser i Kuba, i hjärtskärande kontrast till det förakt för människoliv och folkrätt som uttrycks i USAs hot och utpressning mot regeringar, företag och enskilda, som bedriver handel och samarbete med Kuba.

Att med dessa metoder göra anspråk på att företräda demokratin, är att förnedra den.

Kubanerna har under lång tid utvecklat ett folkligt engagemang och en demokratisk praktik i långt högre grad än andra latinamerikanska länder. Demokratin behöver inte införas på Kuba, men den behöver utvecklas, där som på många andra håll. USAs ekonomiska krigföring är det främsta hindret för en sådan utveckling.

Handel och samarbete med Kuba, med respekt för den kubanska nationens historiska landvinningar, är det bästa stödet för fortsatt ekonomisk, social och demokratisk utveckling.

**Ur tidningen Kuba, nr 2-92.
Uttalande antaget vid Svensk-
Kubanska Föreningens
Årsmöte 21 mars 1992.**

Gabriel Garcia Marquez om Europa

Självupptaget och orättvist

— Om alla regeringar i tredje världen skulle dela upp bönorna lika mellan alla invånare, som man gör på Kuba, skulle mycket få överleva. Men Kuba överlever.

Det sa Gabriel Garcia Marquez i en intervju i "El Pais", den spanska dagstidningen, nyligen. Och han fortsatte:

— Det viktigaste för Kuba är att få ett slut på USAs blockad. Därmed skulle landet komma loss ur den tvångströja som på ett helt exempellöst sätt under 30 år har hindrat oss från att få uppleva vad Kuba skulle kunna bli. Så länge denna hämsko finns kvar kommer Kuba att vara en avvikelse som praktiskt taget inte kan komma ur fläcken.

Jag tycker det är fruktansvärt orättvist av Europa och den europeiska pressen att försöka hitta alla möjliga verkliga eller påhittade fel för att kritisera Kuba och samtidigt undvika den allra viktigaste faktorn, USAs förväntan att Kuba ska falla sönder.

Det är inskränkt att föreställa sig att det som hände i Rumänien eller i Polen också måste hända på Kuba. Så är det inte. Förhållandena där är fullständigt annorlunda. Till skillnad från vad man tror här i Europa så kommer Fidel inte att falla, armén kommer inte att störta honom, det blir inget uppror.

Om ni bara förstår det så inser ni också att ni måste finna andra formler, och att dessa måste uppstå på Kuba. Fidel har inget intresse av att förlänga Kubas svårigheter.

Det är fel att som européerna tro att Sovjetunionens sammanbrott måste följas av Kubas. Kuba kommer förr eller senare att finna oljelieferantörer och annat bland sina latinamerikanska grannar. Det är en fördel att landet inte längre är beroende av Sovjet. Idag är det inte beroende av någon. Kubas framtid finns i Latinamerika. Jag önskar att europiska massmedia kunde inse det.

Vad var det man sade i USA-pressen efter toppmötet i Cozumel, mellan Mexiko, Venezuela, Colombia och Kuba? "Fidel gav inte efter för några krav".

Sanningen är mycket enklare än så. Fidel bad inte om något och ingen bad honom om något.

Läget på Kuba är allvarligare än ni påstår, men det är ett annat än ni påstår. Ransoneringen är trist, köerna är tröttsamma, folk är missnöjda

och förvirrade, men de dör inte av svält och har ingen lust till uppror. Om alla regeringar i tredje världen skulle dela upp bönorna lika mellan alla invånarna, som man gör på Kuba, skulle mycket få överleva. Men Kuba överlever.

Och när det gäller demokratin. Vad är demokrati? Vad är det för slags demokrati de vill påtvinga Kuba, som kanske själv kan skapa en annorlunda och rättvisare demokrati? Columbias president, César Gavira, som alltid tänker först och talar se'n sa i Cozumel att han ser Kuba som ett exempel på den flerfald av system som bör finnas i Latinamerika.

Samma uppfattning fick uttryck i 23 presidenters och en kungs uttalande i Guadalajara, Mexiko. Det fick inte den uppmärksamhet det förtjänade i Europa.

Men, var lugna, kanske kommer vi i Latinamerika att hitta former för demokrati som ett självtillräckligt och självupptaget Europa inte klarat av på 2000 år.

Eva Björklund
Tidningen Kuba, nr2 92

Några medlemmar i en mikrobriggad.
Kvinnan är arbetsledare för bygget
Bild: Martin Österlin

På den stora skylten står det: "Latinamerikas utlandsskuld är omöjlig att betala, och måste avskrivas". Massmöte där Fidel Castro talar.
Bild: Martin Österlin

Vrede och Hopp

Text och bild: Marie-Louise Carlberg

En ung flicka i publiken frågade: "Vad ska vi göra för att hjälpa palestinierna?"

Det var bra att det var just denna flicka, säkert den yngsta av oss alla som ställde frågan.

Därför svarade Felicia Langer länge och med djupt allvar på hennes fråga. Och det var också huvudorsaken till att Felicia Langer kommit till Sverige — för att be om internationellt stöd åt palestinierna i Israel.

Med personlig erfarenhet ända sedan 1967, berättade hon om hur den israeliska staten behandlat och behandlar palestinierna.

I 23 år — sedan "sexdagarskriget" har hon engagerat sig för palestiniernas mänskliga rättigheter, och mot de övergrepp hennes egna landsmän begår mot dem. De senaste två åren har Felicia Langer bott i Bremen, efter att ha stängt sitt advokatkontor i Tel Aviv och flyttat från Israel i protest mot regeringens politik.

Felicia Langer är född i Polen 1930 och flydde undan nazismen in i Sovjetunionen. Större delen av hennes släkt omkom i koncentrationslägren. 1950 flyttade hon med sin mor och man till Israel.

Junikriget blev en vändpunkt för henne. Hon blev den första judiska advokat som tog sig an palestinska fall. Sedan dess har hon handlagt och drivit tusentals rättsfall med tillfångatagna, torterade, dödade och deporterade palestinier, kämpat mot beslagtagande av palestinsk mark och sprängningar av palestinska hus, med outtröttlighet och mänsklig värme parat med juridiskt kunnande stött och uppmuntrat tusen och åter tusen palestinier. Få känner som hon det israeliska rättssystemet.

— Jag stod inte ut med orättvisorna, kunde inte andas samma onda luft, om jag inte gjorde något mot detta, säger Felicia Langer. De allra flesta israeler upplevde junikriget som en stor seger, och de var glada, men jag kunde inte vara glad. Det var en tragedi för palestinierna och en tragedi för oss. I 25 år har kriget pågått.

Hon berättar om de tusentals döda och torterade, om kollektiva bestraffningar, utgångsförbuden, då de palestinska städerna och byarna stängs, och folk lever som i koncentrationsläger, utan mat och förmögenheter. Och det nästan värsta av allt, att israelerna, undan för undan stjäla deras mark. De raderar ut palestiniernas rötter, existens och identitet.

Felicia Langer

För närvarande bor en kvarts miljon judar på stulen mark. Palestinierna används som mycket billig arbetskraft.

Felicia Langer drar parallellen till Sydafrika — till apartheid, och menar att det är exakt vad det handlar om i Israel.

Intifadan, som startade den 9 december 1987, var en naturlig reaktion på ett onaturligt tillstånd.

Sedan 1948 har FN inskrivet i stadgarna för de mänskliga rättigheterna, att människor som blivit fråntagna sitt land, är i sin fulla rätt att göra motstånd mot ockupationsmakten.

Felicia Langer talar om det absurda fenomen — men som ofta vinner gehör — när Israels regering vänder upp och ned på verkligheten. De säger att palestinierna vill ta deras land ifrån dem, PLO är en terrororganisation och att Israels hela existens är hotad om man går med på kravet: två stater — två folk.

Vet man lite grand om vad som hänt i Israel sedan 1948, så inser man vilket oerhörd eftergift det är för palestinierna att säga: två stater — två folk. Men de gör det.

Deras utsträckta hand tas inte emot.

Yitzhak Shamir dikterar villkoren vid "fredssamtalen", vilka som får vara med, var de ska föras, och så vidare.

Sanningen är den att Israels nuvarande regering inte är intresserad av fred, och har inte tänkt sig lämna tillbaks någonting.

Shamir demonstrerade det under fredssamtalen, genom att lämna mötet och åka tillbaks till Israel, under förevändningen att det var sabbat, då man inte får arbeta.

— Men han ljög, säger Felicia Langer.

Vad han istället gjorde var att inviga en ny bosättning på Golanhöjderna, ett område som Israel ockuperat från Cyrien.

Så gör bara en primitiv människa, som inte anser sig behöva ta hänsyn till någon eller något som inte ligger i hans intresse.

— Det var en oerhört förödmjukande demonstration mot samtliga länder som var närvarande under fredssamtalen.

Felicia Langer berättar om en artikel ur *The Guardian*, en i USA högt ansedd och seriös tidning. Man skriver om hur Shamir hade talat under fredssamtalen.

— Shamir förnekade palestiniernas existens, eller att det fanns några grunder till att dra sig tillbaka från de ockuperade områdena. Han har ingenting lärt av historien. Han resonerade ungefär som fransmannen Faurisson, då han förnekar koncentrationslägren i Tyskland och de miljontals judar som mördades där.

— Vi är många i Israel som lider mycket av detta. Shamir är farlig för Israel. Vår egen regering driver en politik som skapar död och kaos, både för oss och palestinierna.

Vad ska vi göra för att hjälpa palestinierna? sa den unga flickan.

Felicia Langer vände sig till henne. Under hela föredraget hade Felicia Langer talar med en tillbakahållen vrede, först när hon svarade den unga flickan avslöjade hennes röst en djup upprördhet.

— Det finns fredsorganisationer i Israel. Det är inte så mycket de har kunnat göra hittills, men de gör så gott de kan. Det finns unga män i Israel som vägrar att göra värnplikt, om de blir utkommenderade till de ockuperade områdena. De blir fängslade för detta.

Det har bildats samarbetsgrupper mellan israeler och palestinier, som försöker finna gemensamma vägar att skapa varaktig fred.

Men det som är viktigast är att världen bryr sig om vad som händer med palestinierna.

Du kan, genom din egen regering, kräva att USA upphör att pumpa in dessa mängder med pengar till Israels armé.

Varje gasbomb, varje vapen, ja allt som upprätthåller ockupationen kommer från USA.

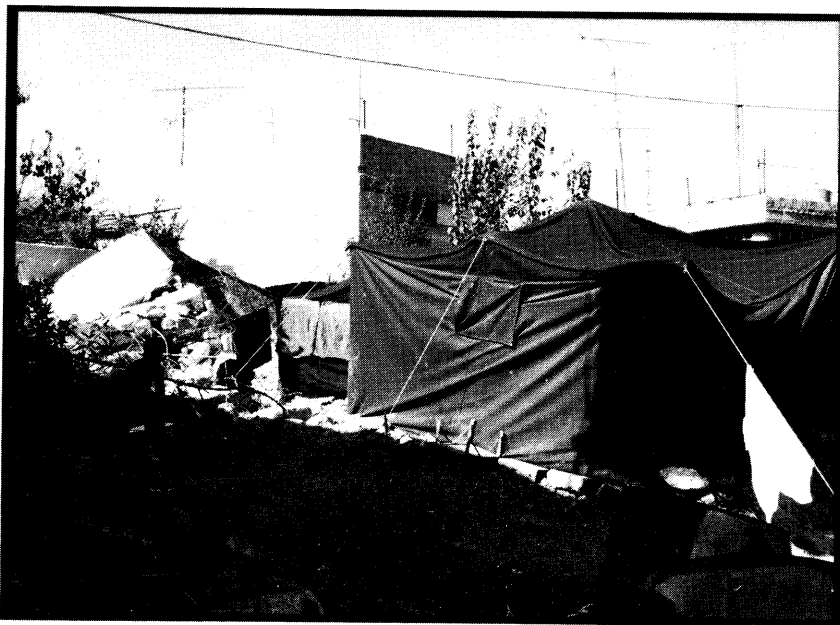
För ett tag sedan var jag i Washington, och såg en del av USAs fattigdom. Alldeles framför Vita Huset såg jag hemlösa som sov på grasmattorna, och jag kunde inte låta bli att säga till en senator att hur kan ni skicka dessa miljarder dollar till Israel, som de använder till att förtrycka och döda palestinierna med, när ni inte har pengar att ta hand om era egna?

— Jag visste att jag inte skulle få något svar på frågan, men jag kunde inte hindra mig själv, jag var tvungen att säga det jag kände.

Så, var på din regering som en igel, skriv till dem. Även din regering bryr sig om vad du tycker. De vill ju bli omvalda.

Ung palestinier skjuten med sju kulor i huvudet. Han vårdas på det palestinska sjukhuset i Jerusalem.

Ett palestinskt hem i ruiner. Det nya hemmet är ett tält från Röda Korset.

Varför tvingades USA ut ur Vietnam, varför släpptes Nelson Mandela ut ur fängelset i Pretoria?

Det var tack vara att så många människor krävde det.

Solidaritet är en stark kraft, och det ända sättet att få ett slut på orättfärdigheter. För om inte världen protesterar, så kommer ingenting att förändras till det bättre. Ni i Europa är mycket viktiga. Israels regering vet att Europa kan tänka klart, de vet att ni vet att palestinierna finns, och att de fanns där också innan 1948.

Så talade Felicia Langer till den unga flickan, som med upprörda röda kinder, nickade allvarligt till svar.

Fotnot: Den 9 december, på sin 60-årsdag och Intifadans treårsdag, erhöll Felicia Langer Right Livelihood Award, det så kallade alternativa nobelpriset. Felicia Langer har skrivit följande böcker: *With my own eyes* (1974), *These are my brothers* (1979), *From my diary* (1980), *The story written by the people* (1981), *Stenarnas tid* (1990) och *Vrede och hopp* (1991), självbiografi.

Text: Lena Olson Bild Ingela Wirdenäs

EUROPAS MÖRKA HJÄRTA

— Att fira 500-årsjubiléet av Amerikas upptäckt är en förolämpning mot ursprungsbefolkningen. Det säger Lourdes Conteron från indianorganisationen CONAIE i Ecuador som är i Sverige för att protestera mot jubileumsfirandet. — Miljontals indianer mördades och urgamla kulturer slogs i spillror när Columbus "upptäckte" Amerika.

— Innan spanjorerna kom till Sydamerika levde befolkningen i små byar och maten räckte åt alla. Men när Columbus kom med sina soldater utrotades och förslavades indianerna, kvinnorna våldtogs och européernas sjukdomar spred sig snabbt.

— Dessutom stal de vårt land och våra naturrikedomar. De införde sin egen religion och utbildningsväsende.

Lourdes Conteron vill ge en motbild till den officiella historiebilden inför jubileumsfirandet i Europa och USA. Därför besöker hon nu Sverige och Norge för att tala i skolor och på arbetsplatser.

— Tyvärr får skolbarnen i Europa och Amerika en felaktig bild av hur det gick till när den amerikanska kontinenten erövrades. Därför är det nödvändig med en motkampanj, som vi kallar "Amerika - 500 år av förtryck och motstånd".

Både i Europa och över hela den amerikanska kontinenten organiseras motkampanjer för att stödja ursprungsbefolkningen.

I till exempel Ecuador utgör indianerna 40 procent av befolkningen (officiellt bara 26,5 procent) men utsätts för hårt förtryck av den vita befolkningen.

De flesta lever under stor fattigdom i små isolerade byar uppe i bergen och försörjer sig på jordbruk. Den bördiga jorden i dalarna ägs av vita storgodsägare, som ofta låter bli att bruka den. Istället används den som investering, trots att det förbjöds i den senaste jordreformen.

Samtidigt minskar bergsindianernas åkermark i takt med att nya generationer växer upp och marken styckas av. Männerna tvingas söka ströjobb i städerna och kvinnorna lämnas kvar att sköta jordbruket. De odlar majs och grönsaker till husbehov, har kanske några djur som ger mjölk och ägg. Många ägnar sig också åt typiskt indianskt hantverk för att dryga ut inkomsterna.

Eftersom barnkullarna är stora, ofta sex till tio barn, slits kvinnorna ut i förtid.

— Hela ansvaret för hemmet och barnen läggs på kvinnorna, säger Lourdes Conteron, som menar att indiankvinnorna är tredubbelt exploaterade:

— En man förtrycks dels för att han är indian, dels för att han är fattig. En kvinna förtrycks också på grund av sitt kön, säger hon.

Exempelvis är nästan samtliga kvinnor analfabeter, medan många män kan läsa och skriva. Familjerna har bara råd att skicka några av barnen till skolan. Eftersom flickorna behövs i hushållsarbetet blir det de som får stanna hemma.

För en kvinna som inte har barn finns få möjligheter att försörja sig. En del flyttar till storstäderna och får jobb som hembiträden eller barnflickor. Andra möjligheter finns knappast, förutom att prostituera sig.

Men CONAIE arbetar också för att stärka kvinnornas ställning. Till exempel genom att starta egna skolor, där också flickorna får undervisning.

— När vi ordnar olika aktioner och demonstrationer är kvinnorna ofta mycket aktiva och går i täten. Men eftersom många inte kan läsa och skriva får männen skriva och hålla talen åt dem.

Själv lever Lourdes Conteron ett liv som skiljer sig från de flesta andra indiankvinnors. Hon arbetar heltid för CONAIE med att informera om indianernas levnadsvillkor, både nationellt och internationellt.

Hon är uppvuxen i en liten bergsby där hon har sina föräldrar och sin släkt. På grund av arbetet har hon en liten bostad i huvudstaden Quito, men åker till hembyn så ofta hon kan. Där finns hennes treåriga dotter när hon själv är ute på uppdrag.

Lourdes är klädd i en färgglad folkdräkt med en filt draperad över axeln. Blusen i skirt vitt tyg är fylld med vackra broderier och ser ut som ett festplagg, men används till vardags, berättar hon.

Men i Ecuador är det inte tillåtet att bära dräkten i alla sammanhang. Liksom indianernas eget språk länge varit officiellt förbjudet.

— Det är några exempel på den diskriminering vi indianer utsätts för, säger hon.

— Men vi vill inte bli integrerade i de vitas samhälle. Vi vill att vår kultur ska respekteras.

Därför kämpar CONAIE nu mot kolonialiseringen av kusten och jungeln, som är traditionella indianområden. Myndigheterna planerar flera oljeborrningsprojekt i de här områdena. Det skulle innebära en katastrof för djungelindianerna, som är beroende av sina vattendrag för fisket.

— Om inte myndigheterna lyssnar på oss kommer vi att försöka få alla elva indiangrupperna med oss och bojkotta valet senare i år. Bara genom att sluta oss samman kan vi visa vår styrka, säger hon.

Dikter

av Jilla Mossaed

Jag gråter
över ett hus
som jag sopade
i tusen år
men ännu är det orent

Jag gråter
över ett hus
som jag andades i
med kärlek
i tusen år
och det är ännu kallt

Jag gråter
över ett hus
där jag lagade
evig middag
på eldens vishet
men inga blev mätta

Jag gråter
över ett hus
som kunde varit mitt!

Mitt hemland badar i blod
en blind döv man
sitter på Guds stol
och skapar döda

alla fåglarna är stumma nu
vindarna är rädda att dansa
och sjunga mellan silkesträdgårdar

Naturen är tyst
människorna är tysta
och världen är tyst

Alla mina bröder
är döda nu
är dina hundar mätta?

Vilse
Jag är vilse i världen
med min ryggsäck
full av trötthet och av ovisshet

Jag är vilse i världen
med min ryggsäck
full av instinkter, begravda i rädsla

Oh, jag letar efter en plats
där jag för gott kan lägga ner
liket av en Gud som tynger mina axlar

Visan om kvinnorna

av Jaroslav Seifert

ur "Kamp med ängeln"
i tolkning av Östen Sjöstrand
och Josef. B. Michl
Bonniers 1984

Bilder: Jerzy Modrak

*Alla sade de till mig:
kom noga ihåg
att det finns större lidelser
i världen
än kärleken.*

Kanske är det så.

*Att döda är också en lidelse,
och det finns nog sådana
som inte utan lust
trampar på en ihjälslagen
människa.*

Kanske är det så.

*Men kriget närmar sig slutet.
Vem skulle i den stunden
ännu skärskåda
så sorgesamma ting?*

Kanske jag.

*Ty om det var kvinnor
som skötte kanonerna
skulle bara rosor falla
över världen.*

*Kanske är det så.
Kanske inte.*

nya murarna i Europa

Europa befinner sig i kris.

**Ekonomisk, nationell, etnisk, mänsklig och politisk kris.
De mänskliga rättigheterna efterlevs inte någonstans, även
om de flesta länders regeringar har dem inskrivna i lagen.**

**I Bratislava, Tjeckoslovakiens näst största stad, samlades 800 människor,
från 42 länder, för att diskutera det allvarliga läget, bilda nätverk och samarbete,
för att motverka den farliga utvecklingen i Europa.**

Text och bild: Marie-Louise Carlberg

Helsinki Citizens Assembly stod för värdskapet. Det var deras andra stora seminarium. Organisationen arbetar utifrån de riktlinjer som utarbetades i Helsingforsavtalet.

Förutom rasism och nationalism fanns en mängd andra teman på dagordningen; ekonomi och ekologi, fredspolitik och avmilitarisering, folkligt uppbyggda samhällen genom en europeisk integration. Där fanns en kvinnokommitté, en grupp för de mänskliga rättigheterna och en kulturkommitté.

Efter en inledning på varje tema, diskuterade man vidare i smågrupper, knöt kontaktnät och utarbetade handlingsprogram.

Diskussionerna kom till stor del att beröra de östeuropeiska staternas problem. Fattigdomen, våldet, rådslan, tortyren och dödandet.

Inbördeskrigen och hatet — en produkt av att människor under ett halvt sekel blivit fråntagna sin kultur, sitt språk och sitt land. Bitterhet över att ha blivit lurade av maktfullkomliga ledare som sagt sig företräda de många människornas behov och framtid, och istället skapat lydhundar, ovana vid egna beslut och handlingar.

En förklaring som gavs på seminariet till varför nationalism och rasism ökar, var den otrygghet många känner i de tidigare kommunistiska länderna. Människor letar efter sina rötter, och utestänger samtidigt allt och alla som inte är "rena" medborgare i deras forna länder. Hatet stärks av historiska oförrätter. Med både fysisk och andlig misär, växer dessa fenomen fram.

Den bild man fick av Europa på seminariet, var skrämmande. Både i öst och väst har Europa blivit sin egen fiende. Hur kan man annars förklara den växande rasismen och nationalismen också i väst?

Vi som har demokratiskt valda regeringar och en jämförelsevis hög materiell standard. Som till exempel Holland, Danmark och Sverige. Hur ska man annars förklara det ökande våldet mot kvinnor och barn både i öst och väst?

Det går en högervåg genom Europa, och den sopar undan begrepp som solidaritet, tolerans, och ett kollektivt ansvar. Den sopar också undan trygghet och inkomstmöjligheter.

*Radha Kumar, från Indien, HCAs sekreterare
och en av initiativtagarna till seminariet i
Bratislava*

Naturligt nog var bitterheten mot kommunismen stor från samtliga deltagare från östländerna, men deras tilltro till västs "demokratiska" länder kändes inte bra.

På en punkt var seminariets deltagare eniga. Ingen litar längre på sin egen regering.

Grundtanken för Helsinki Citizens Assembly är att försöka bilda folkliga organisationer och nätverk som ska samarbeta över nationsgränserna. Och med de mänskliga rättigheterna som grund, försöka utveckla en motkraft till rasism och nationalism.

Det fanns inga färdiga svar i Bratislava till hur det ska gå till. Istället var frågorna många: Hur ska vi samarbeta, hur vill vi att framtiden ska se ut? Vilka kan hjälpa oss?

De deltagare från det forna Sovjet som arbetar för de mänskliga rättigheterna, kände sig maktlösa:

- Folket har tappat fotfästet i tillvaron. Vi måste stödja dem. Nu när inte den Sovjetiska regeringen längre finns, måste vi förlita oss på oss själva och våra mänskliga rättigheter. Grupper som är inblandade i detta stödarbete, behöver vår hjälp, men vi behöver själva hjälp — internationellt stöd. Ensamma klarar vi inte av det.

En man från Ukraina sa:

— Folk i öst vet inte vad mänskliga rättigheter är. Först när vi förstår att vi har ett lika värde, kan vi utvecklas. Att sprida kunskapen om de mänskliga rättigheterna är den viktigaste uppgiften för dem som jobbar i dessa organisationer.

En av seminariets målsättningar när det gäller arbetet för de mänskliga rättigheterna, är att bilda en världsomspännande Human-Rights-organisation, där man ska försöka förmå samtliga regeringar att efterleva stadgarna.

I flera östländer har kvinnorna fått det sämre efter kommunismens fall. Rättigheter som legal abort, daghem och arbete, dras in i dessa länder. De positioner de tidigare hade i parlament och regering, tas ifrån dem. den katolska kyrkan beordrar kvinnorna tillbaka till hemmen, och uppmanar dem att föda många barn.

Abortmotståndarna tillåts sprida sin propagande i skolor och på arbetsplatser, som till exempel "Det tysta skriket", en blodig film om abort.

I Kosova är läget katastrofalt. Människor dör i tusentals, och ingenting fungerar. Abort är visserligen tillåten, men det finns inga resurser till att utföra dem.

— För oss gäller det att överleva, sa kvinnan från Kosova.

En annan kvinna sa:

I våra länder är abort förbjudet, men krig tillåtet. Staten tycker att vi är själviska när vi inte vill föda många barn. Men vad de vill är att vi ska föda fler soldater åt dem. Det är som om våra kroppar är maskiner i deras ägo.

De stora frågorna var:

Vad ska vi göra?

Temat; fred och avmilitarisering drog många åhörare. Här ingick också HCAs svenska representant, Bruno Kauffman

Kvinnokommissionen hade många gemensamma problem att diskutera — tyvärr. Men också många förslag till samarbete.

Hur ska vi samarbeta?

Och den återkommande önskan från östlänterna var: Hjälp oss.

Kan vi det? Det var en motfråga som trängde sig på.

Kan dessa stora sammankomster, där människor, som antagligen lever utanför den verkligt hårda tillvaron, ha någon genomslagskraft? Kan den goda vilja som fanns på seminariet, räcka till för att påverka, eller tvinga Europas regeringar att tänka om, ändra kurs och gå mot demokrati, jämställdhet och rättvisa?

Men vilka ska man tro på, annat än till de goda krafterna inom varje land.

Det kommer faktiskt också an på oss andra, som inte dagligen arbetar med dessa frågor. Utan oss kommer ingenting att kunna ändras. Vi måste också tillhöra de goda krafterna.

Helsinki Citizens Assemblys andra seminarium in-ger hopp inför framtiden.

Grupper som inte kunnat mötas tidigare, bröt denna gången igenom bitterhetens murar. Så gjorde till exempel representanterna för Nordirland och England.

— Dom som kom hit för att klaga och vara kritiska, har återigen visat att dom har fel, sa en kvinna vid det stora avslutande mötet. Och dom som kom för att slåss mot varandra fann att de istället ville samarbeta.

Bryssel inte bara EG

Text och bild: Erni Friholt

På Grande-Place i Bryssel står trädgårdsblomstren i lådor och väntar på hugade köpare. Det blåser en snål vind i början av mars när jag sneddar över detta världsberömda torg, omgivet av medeltida byggnader som betraktas som "Världens åttonde underverk".

Tyvärr är jag inte i Bryssel för att i första hand titta på sevärdheter eller för att köpa blommor.

Jag är på väg att delta i den andra **ESK-konferenser för kvinnor**.

Den har lockat 200 kvinnor från 40 länder till Bryssel dessa dagar i mars.

ESK uttyds Europeiska konferensen för Säkerhet och Samarbete i Europa. Det började på 70-talet i Helsingfors. Där undertecknades 1975 det så kallade Helsingforsdokumentet". 33 europeiska stater i Öst och Väst samt USA och Kanada markerade då sin vilja att främja säkerhet och samarbete i Europa. Sedan dess har konferensandet fortsatt. Antalet medlemsländer har ökat från 33 till 48! Varje land har en röst, oberoende storlek eller annan maktställning. Besluten fattas med konsensus. ESK sitter just nu åter i Helsingfors för ett huvuduppföljningsmöte.

ESK konkurrerar med EG, Europarådet, NATO och några fler europeiska sammanslutningar om makten att vara Europas röst i världen.

Nå, varför då en kvinnornas ESK?

Som ni kan förstå har hittills ingen av ovanstående sammanslutningar tävlat om att ha flest kvinnor i sina församlingar, att nämnvärt befatta sig med kvinnofrågor eller att fråga efter kvinnornas perspektiv på säkerhets- och samarbetsfrågor.

1990 anordnades den första ESK-konferensen för kvinnor i Berlin. Efter detta har faktiskt en tydlig paragraf om kvinnors rättigheter och kvinnors och kvinnoorganisationers vitala roll återfunnits i dokumentet från ESK-konferensen i Moskva hösten 1991. Där anges 13 vägar för regeringar att gå...

Än har dock inget hänt i praktiken. På pappret ter sig allt så tjustigt.

För att sätta eld i baken på gubbarna, det vill säga att påskynda processen, hålls nu den andra kvinnokonferensen i Bryssel.

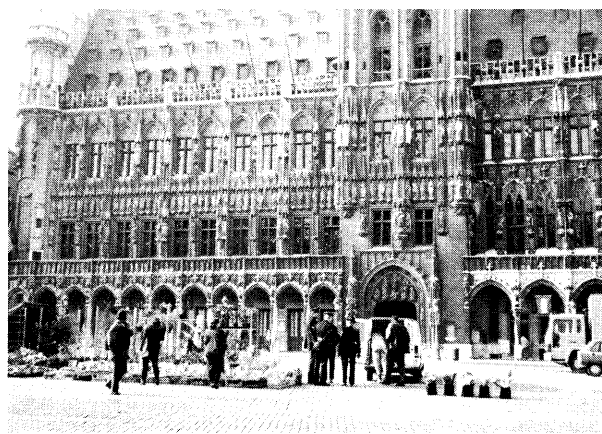
Målet är att ena sig om, och för ESK presentera en kvinnopolitik som tar kvinnornas sak på allvar, och ett krav på att integrera kvinnorna i den officiella ESK-processen.

Vi diskuterade i åtta arbetsgrupper och lyssnade därmed emellan på tal av kunniga kvinnor, de flesta med höga

poster i olika länders parlament eller andra sammanslutningar. Till exempel var Finlands försvarsminister Elisabeth Rehn där, liksom vår egen Maj Britt Theorin, Antoinette Spaak, parlamentsledamot från Belgien, Brigitte Ernst från EG-parlamentet, Scilla Elworthy, kvinnoforskare från England, Sarah Harder, direktör för Universitetskvinnoor i USA, Aruna Gnanadasan, indiska från Kyrkornas Världsråd, Aleftina Fedulova, ordförande i Ryska Kvinnokommittén och några fler.

Så småningom avtecknade sig flera differenser.

Vilket Europa talar vi om egentligen? Kvinnorna från EG-länderna och i höga positioner hade en annan bild än vi, ännu utanför EG. Kvinnorna från Östländerna gjorde sig ännu en annan föreställning och hoppades mycket av en integrering för egen del. Tredje världens kvinnor betraktar det "nya" Europa med stor skepsis, som med ny erövrarlust i blicken.

Bryssel, Grande - Place

Den vackra staden Brugge

En annan differens fanns i olikheterna mellan de etablerade parlamentskvinnorna och oss från de ickestatliga organisationerna. Språket skiljde oss redan åt. De var mångordiga och väloljade, vårt språk var mera rakt på sak och utan omskrivningar. De hade en, enligt min mening, överdriven tro på lösningar ovanifrån (bara vi kommer med i ESK-processen...) Vi hade en — kanske överdriven tro på att det är gräsrotterna som till syvende och sist ska göra't. Vi skilde oss faktiskt åt också i klädseln och hur vi bodde. Parlamentskvinnorna på fina hotell, vi på vand-rarhem, fem i ett rum. De flesta var nog medvetna om skillnaderna, men hur överbrygga? I Bryssel var det helt klart de etablerade kvinnorna som angav tonen och så småningom tystnade de mer vildvuxna uttrycken för kvinnokraft och kvinnovilja. Det gick mycket "städat" till, om en säger så.

På detta möte, som på många andra internationella som jag beväst, blev de individuella samtalen i pauserna, på vandrarhemmen på kvällarna, den stora behållningen. Men också ett stort antal bakgrundspapper, skrivna av kvinnoforskare speciellt till detta möte. De tog jag med mig hem som en skatt att begrunda, att hämta kraft, bekräftelse och kunskap ur.

Slutdokumentet från konferensen kommer med en del långtgående förslag som jag återger sammanfattningsvis:

I den inledande resonerande förklaringen sägs det:

När krig pågår, när miljön förstörs, när det råder politisk och ekonomisk osäkerhet i ett land är det kvinnorna som i första hand får bära bördan för familjens överlevnad, är det kvinnorna som drabbas hårdast av hemlöshet och svält.

Frågor om säkerhet och samarbete är alltså i hög grad kvinnofrågor, lika mycket som rätten till reproduktion, barnavård och kvinnorrättigheter. Därför anser vi att försvarsprogram som inte reflekterar, skyddar och ökar kvinnors säkerhet är närsynta, marginella, inadekvata, olämpliga och oacceptabla. Och följaktligen: att öka kvinnors inflytande i ESK-processen kommer att göra dess arbete mera relevant och därmed starkare.

Alltså:

Rättvisan kräver att vi är med

Den utsatta miljön kräver att vi är med

Enkelt bondeförstånd kräver att vi är med

Ekonomisk rekonstruktion kräver att vi är med

En djupare definition av säkerhet kräver att vi är med

Förslag:

Att alla medlemsländers ESK-delegationer skall inkludera kvinnor, med målet 50/50 till år 2000.

Att resurser för nätverksbildande, informationsutbyte mellan kvinnoorganisationer och uppbyggnad av en databank med uppgifter om kvinnors rättigheter och kvinnors perspektiv i frågor om säkerhet och samarbete i de olika länderna, bör tillhandahållas av ESK-sekretariatet.

Att ESK årligen sammankallar de för kvinnofrågor ansvariga ministrar i varje medlemsland, för att påskynda arbetet för jämlikhet och kvinnors rättigheter.

Att i ESKs observatörgrupp alltid skall ingå kvinnor. Alla politiker och diplomater bör också backas upp av experter, kunniga på kvinnohistoria, kultur och vetenskap.

Att ESKs konfliktförebyggande Center i Wien bör stärkas och förses med kompetens och auktoritet vad gäller pågående och existerande konflikter. Man bör också sträva efter att ha lika många kvinnliga som manliga specialister på konfliktlösning i centret.

Förslagen har överlämnats till ESK-konferensen i Helsingfors att där ingå som en del av dagordningen.

NYTKIS, de finska kvinnornas samarbetsorganisation, har inbjudit till en parallellkonferens den 4-5 juni i Parlamentet i Helsingfors på temat:

"Den europeiska integrationsprocessen och kvinnornas ekonomiska rättigheter". Där bör vi vara med.

PS

Min resa till Bryssel möjliggjordes tack vare ett stipendium från Augusta Tonningfonden. Den heter egentligen Vilohemsfonden. Därför passade jag på att vila ut efter konferensen och strövade en hel dag i den underbara medeltidsstaden Brugge. Dessutom tog jag mig också en ordentlig titt på Grande-Place i Bryssel och köpte både blommor att plantera hemma och en spetsnäsduk.

DS

Kvinnligt — manligt — mänskligt?

Kommer vi inom överskådlig tid att få uppleva övergången från kvinnligt/manligt till mänskligt?

En av svårigheterna ligger i att könsrollstänkandet gärna reproducerar sig självt.

Ett annorlunda kulturellt värdesystem måste växa fram ur en annan social verklighet. Och en annorlunda social verklighet kan tydligen bara förverkligas genom att ändra i värdesystemet.

Här gäller att nå balansen mellan manskulturens abstraktioner och kvinnokulturens att vara-ideologi.

Marit Paulsen formulerade följande i en pjäs om skogsbeslutningen häromåret:

"Det är kvinnornas sak att göra revolt, att samlas just i denna kamp. Männerna är alltför byråkratiska".

Den etablerade eller erkända kulturens bindningar till utveckling, teknik, sysselsättningsfrågor etc, ger den små möjligheter att någorlunda snabbt förändra den egna situationen.

Kvinnokulturen kan därför, när den är som bäst, bli den kraft som tvingar fram medvetenhet och handling, särskilt i våra dagar när ett nytt välfärdsbegrepp börjar växa fram.

Paradoxalt nog kan den etablerade yrkeskvinnan, som anammat manligt tänkande, bli en farlig motståndare i denna omvandlingsprocess. Men den kvinnokulturmedvetna yrkeskvinnan kan också bli redskapet, hackan, som luckrar upp tänkesätten.

En undergrävande kampmetod med positiva förtecken.

Låt hackan gå!

Lars Brink

Etnolog vid Göteborgs universitet

*Han var den enda manliga medverkande vid
det forskarseminarium och den manifestation
som den 27-28 september -88
i regeringskansliet Rosenbad avslutade
Landsbygdskampanjens kvinnomånad.*

MONTAGE KULTURANALYS

Montage är en tidskrift för litteratur, film, bildkonst, musik och idédebatt.
Montage fyller snart 10 år!

I Montage kan du läsa översikter över svenskt och internationellt kulturliv, samtala med framstående tänkare som Jacques Derrida och Julia Kristeva och med originella filmskapare som Agnès Varda och David Lynch. Artiklar av bl a Gaylinn Studlar, Hannah Arendt och Umberto Eco. Exempel på ämnen som har behandlats i Montage: "De intellektuella och makten", "Konst och mentalitetshistoria", "Vetande och makt", "Visuell njutning och den masochistiska estetiken", "Magisk realism på film", "Madonna – ironi och pastisch", "Sadism i Hollywood", "Förtärande passioner, förtäringpassioner", "Muskelmännens glans och elände".

Vill du prenumerera, skicka in kupongen nedan eller en kopia av den, så skickar vi inbetalningskort. Du kan också sätta in motsvarande belopp på PG 77 82 71-7.

- Jag prenumererar på Montage (4 nr) för 125:-
 Jag vill ha ett tidigare nr som provnummer för 30:-
 Jag vill ha senaste numret som provnummer för 50:-

Plats
för porto

Namn _____
Adress _____
Postadress _____

MONTAGE
Kulturanalys
Svarvargatan 1
S-112 49 Stockholm

DEBATT

Lilian Hultins tankeväckande recension om Lena Eskilssons bok "Drömmen om kamratsamhället" blottlägger en av de svåra brännpunkter som den så kallade kvinnofrågan ständigt befinner sig i: frågan om metod eller — mer abstrakt formulerat — frågan om spelet mellan det allmänna och det speciella.

Lilian Hultin hävdar att den vänkrets som bildade och upprätthöll Fågelsta, skulle kunna vara ett slags mikrokosmos för det samhällseliga makrokosmos, som alla kvinnor tillhör.

Enligt min mening är just det synsättet anledningen till att skolan gick under tillsammans med denna vänkrets.

En speciell gruppering av kvinnor i ett speciellt skede i historien var inte tillräckligt angelägen att luttra sina tankar och handlingar dithän, att deras personliga initiativ kunde växa utöver deras personliga liv och leva vidare, buret av andra kvinnor med liknande målsättningar.

Det här är ett problem som förekommer ofta i större eller mindre skala i den så kallade kvinnokulturen. Vi har svårt att transcendera vår speciella stil och situation och skapa ett klimat och en marknad av mer allmän, överpersonlig betydelse och slagkraft.

Varför skulle fem så oerhört speciella kvinnor som Lilian Hultin nämner i början av sin recension vara ett mönster för det stora samhälle, som heter till exempel Sveriges kvinnor?

Med den speciella arvssituationen (huset och trädgården), med sina speciella kärleksbindningar — internt och externt — med sin tidsypiska välgörenhetsinställning?

Lilian Hultin vill ha målet men inte vägen. Målet för kvinnorörelsen kanske kan formuleras i termer av vänskap, organiskt samröre, ömsesidighet mellan olika slags kvinnor i det större rum som är det gemensamma samhället, men vägen dit kan knappast byggas på den typen av sympatier.

Det märker vi bland annat på det faktum, att Fågelsta gick under tillsammans med de levande kvinnor som startade och drev den — en gåva, som de ledande kvinnorna enligt min mening förbrukat och missbrukat för egna syften i stället för att de brukat och förvaltats den och fört den vidare utöver sin egen speciella livssituation.

Lilian Hultin frågar sig hur Fågelstakvinnorna lyckades hålla på i 30 år, trots eventuella inre spänningar och motsättningar.

Jag frågar mig vad skulle de annars ha sysslat med hela sitt långa liv?

Men de misslyckades med att utforma sitt arbete så, att de själva — åtminstone vid sin död — blivit umbärliga och arbetet kunde gå vidare i andras händer, förhoppningsvis ännu bättre i den mån vi kan lära oss av "kollektiva" (andras) erfarenheter.

Lilian Hultin visar i alla fall en viss självinsikt, när hon antyder, att de dugliga kvinnorna kunde genomgå en *radikalisering*.

Min tanke blir logisk: de var alltså inte tillräckligt radikala från början, blev kanske inte någonsin under sina 30 verksamma år så radikala, att vi nu levande kvinnor kan dra några matnyttiga slutsatser av deras arbete? Skolan var kanske bara karaktäristisk för just dem och för några av de kvinnor som levde då — inte för oss kvinnor i en vidare mening, inte ens för kvinnorna i Sverige, långt mindre kvinnorna i världen.

Lilian Hultins panegyrik om hur hon vill ha sin egen skola, klingar ganska falsk i perspektivet av de erfarenheter vi gjort de senaste årtiondena av kvinnans beteende på den politiska arenan.

För det är väl där hon placerar sin enkla pedagogiska metod? Kan vi i längden skylla alla brister på männens dumhet och maktbegär? Hoppas inte hennes egen skola går i samma fälla som Fågelsta gjorde och försvinner, när hon själv läggs under jorden!

Lilian Goldberg

Förbjudet vin

När jag var och hälsade på Johanna senast, så låg hon på alla fyra på gräsmattan framför det bungalowliknande ålderdomshemmet och plockade maskrosor.

Hon var inte ensam, 35 medsysstrar och bröder kröp omkring med henne och plockade de lysande gula blommorna i hinkar. Några åkte runt i rullstolar och plockade maskrosorna med långa griptänger som hjälpmedelscentralen delat ut.

Jag frågade Johanna om det här var något nytt sätt att utrota maskrosor på, men hon bara skrattade och sa att nu skulle här göras maskrosvin. Men är inte det förbjudet, frågade jag.

Jo, men den förbjudna frukten smakar bäst, svarade Johanna som lärde sin bibel redan på 1800-talet.

Hon bjöd mig delta i plockningen och snart greps även jag av den upprymda stämning som rådde på gräsmattan. Här skrattades och skämtades och diskuterades olika årgångar.

Det såg lovande ut, sommaren hade slagit till alla aggregat med bedövande kraft. Det var en härlig eftermiddag med en frisk sjöbris nere ifrån viken och bofinken sjöng i linden.

Vi gick in att dricka kaffe och jag bjöds på ett smakprov av maskrosvin från årgången 1984. Det var mycket gott; torrt, med djupnande eftersmak av de solgula blommorna och en aning hetsigt. Alkoholhalten hade mätts och befunnits ligga kring 18 procent.

Så berättades hur man gick tillväga. För varje liter maskrosor, där stjälkarna var sorgfälligt bortnupna, hällde man över fyra liter kokande vatten. Blandningen fick stå i en hink med löst liggande lock ett dygn. Sen silades blommorna av och 1 750 g socker rördes ner i avkoket tillsammans med tre skivade citroner.

Blandningen skulle stå i rumstemperatur och rördes om dagligen under tre veckor. Därefter tappades vinet upp på flaskor eller dunkar och lagrades svalt i minst sex månader.

För att det skulle bli gott, fordrades ett års lagring och ville man ha riktigt bra kvalité, skulle man låta det vara ifred i två år. Så talade Johanna och lovade till hösten lära mig hur man gör sherry på rödbetor.

Ett litet kapitel ur Otto von Friesens bok "Ord från spisen".

"NÄTSTRUMPORNA" MÖTS PÅ BONA

När du läser detta har "Nätstrumpornas" möte redan varit, men det kan ändå vara intressant för dig som inte nått av informationen, att ta del av varför denna träff har anordnats, och är du intresserad av vad som hände på Bona under dessa dagar, kan du ta kontakt med någon av de kvinnor som står som kontaktpersoner i slutet av texten.

Det är uppenbart för allfler av oss kvinnor i alla åldrar att något behöver göras.

Vi behöver samla ihop oss — till något! vare sig det nu blir parti, rörelse eller nationellt nätverk.

Detta är ett utskick inför Kristi Himmelfärdshelgen på Bona folkhögskola, då vi träffas, kvinnor från hela landet, för att förutsättningslöst stöta och blöta frågan om hur en ny, stark, aktiv och rikstäckande kvinnosamordning skulle kunna se ut.

Initiativet till att träffas togs ursprungligen av unga radikala tjejer, som vände sig till Svenska Kvinnors Vänsterförbund, SKV, för att diskutera hur en nationell träff skulle kunna läggas upp.

Senare har organisationer som ROKS, Kvinnor För Fred, Kvinnotidningen Bang, fackligt och politiskt aktiva kvinnor och ett antal oorganiserade tjejer varit med i förberedelserna.

Avsikten har hela tiden varit att samla ihop en så bred skara kvinnoröster som möjligt: yngre och äldre, med eller utan erfarenheter från tidigare feministiskt arbete, partipolitiskt organiserade och oorganiserade, från Kiruna till Ystad.

Den gemensamma nämnaren har varit en vilja att försvara många av kvinnorrörelsens klassiska landvinningar och krav; rätt till ekonomiskt oberoende och jämställdhet i arbets- och samhällsliv, rätt till grundläggande samhällelig service och omvårdnad, sextimmarsdag, kvinnofrid såväl privat som på gator och torg... och hur vi ska kunna uppnå detta i en tid av allt hårdare åtstramning och övervåld mot kvinnor.

Vi kallar oss lite skämtsamt för "Nätstrumporna" som en anspelning på röststrumpor och stödstrumpor och alla andra tänkbara strumpor, men också för att visa att vår viktigaste avsikt med helgen är att diskutera kvinnorrörelsens samordning.

Du är alltså varmt välkommen till Bona Folkhögskola utanför Motala 29-31 maj 1992

Programmet ser (lite preliminärt) ut så här:

Fredag 29/5,em

Ankomst, inkvartering, en lättare måltid samt samling kring en kulturaktivitet.

Lördag 30/5

Inledning om kvinnors situation i Sverige idag (vi letar fortfarande efter ekonom eller dyl för detta).

Diskussionsinledning kring frågan om kvinnorrörelsens tidigare erfarenheter, och vilka slutsatser vi kan dra idag: **Inga-Lisa Sangregorio**, feministisk debattör och mångårig kvinnoaktivist och **Renée Frangeur**, kvinnohistoriker, lärare på Bona.

Gruppdiskussioner.

Söndag 31/5

Fortsatta gruppdiskussioner, eventuellt kring ett förslag till upprop eller aktionsplan från lördagens diskussioner. Återsamling i storgrupp för att sammanfatta och ta ställning till helgens resultat: **Hur går vi vidare?**

En helg alltså för att skapa bredare kontaktytor och förhoppningsvis större klarhet i våra tankebanor. Och för att ha roligt tillsammans!

Kontaktpersoner:

Anna Carin Jansson, tel: 031-62 47 45

Renée Frangeur, Bona, tel: 0141-211 00

Gull Törnégren, tel: 08-640 41 81

Eva Nikell, tel: 08-645 98 50-55

Tig inte om gatubarnen som torteras och dödas i Rio!

Inför FN-konferensen i Rio dödas fler gatubarn än någonsin tidigare. Man gör det för att rensa gatorna. Många av de barn som hittats döda har också torterats. De är brända och lemlästade.

Det berättar Benedito Rodrigues dos Santos, representant för en brasiliansk organisation som arbetar bland gatubarnen. Han besökte Prepcom 4 i New York för att berätta om barnens öden.

— Gatubarnen ses inte som barn utan som maskar eller råttor, som man har rätt att utrota, säger han.

— De som utför morderna är delvis poliser men de är också expoliser eller fd paramilitärer, hyrda vaktbolag samt professionella kriminella.

De betalas ofta av Rios affärsmän som ser barnen som ett hot mot kommersen eller är rädda för att barnen skall stjäla i affärerna, berättar Rodrigues dos Santos.

Ohyra

— De kidnappar barnen och dödar dem på något undanskymt ställe. Efter som mördarna ofta är perversa personer roar de sig med tortyren. Det handlar ju i deras ögon ändå bara om "ohyra".

Ofta beskylls barnen för att ha ingått i något narkomäng.

— Men barnen är oftast ganska vanliga, men fattiga barn. De är inte kriminella.

På ett möte med folkrörelserna vid Prepcom gjordes ett kraftigt uttalande till förmån för Rio-barnen.

— Det går inte att åka till Rio och tiga

om förföljelserna av gatubarnen. Ta upp frågan med era officiella, nationella delegationer!

Den brasilianske miljöministern José Goldenberg, sade att han kände till morderna på gatubarnen. Men han försvarade sin regerings oförmåga att skydda barnen och hitta mördarna. Brasilien är ju ett u-land och har inte resurser som behövs för att klara detta, hävdade han.

Unceds gåva till Rio vid konferensen blir sannolikt en summa pengar till hjälp åt fattiga barn.

Unced hoppas att även andra skall bidra så att man kan starta en fond till förmån för gatubarnen, så att de får skydd, åtminstone ett minimum av utbildning och tillgång till mat.

INSAMLINGAR:

PG: 5 13 23 - 4

Vietnam

Elma Nilsson	150:-
Eva Danielsson	100:-
Frideborg Lötberg	4532:-
(insamlat vid olika tillfällen)	
Gun Höjlund	1000:-
Kirsten Persson	200:-
SKV, genom Annika Johansson	5035:-
lämnat till Vietnams	
Silkesmaskodling	
Linnéa Andersson	100:-
Harriet Engman	100:-

Gunnel Ekwall, till Hille Ekwalls minne	100:-
Gunnel Ekwall, till Anna Englunds minne	50:-
A-E Åhrberg	75:-
Hillevi Östberg	300:-
Siv Waldor	100:-
May Leijon	50:-
A-E Åhrberg	50:-
Greta Andersson	200:-
Elsa Nyström	100:-
Märta Hermansson	200:-
Dagny Wennberg	200:-
SKV, genom Annika Johansson	6000:-
lämnat till Vietnams	
Silkesmaskodling	
M. Lund, Malmö	100:-
Birgit Andersson	50:-
Olga Nielsen 40 år, från SKV-kamrater	500:-
Till Kurt Reinhards minne:	
Från Linnea Andersson,	100:-
Kirsten och Karl-Erik Persson	150:-
och Zaida och Allan Hagman	100:-
Lene Rosenkvist	100:-
Nicaragua	
Gun Höjlund	1000:-
Anonym	900:-
SKV har under året skickat	34 000:-
av SIDAs pengar till kvinnohuset i Leon	

Internationell solidaritet

Gun Höjlund	1000:-
Lilian Andersson	200:-
SKV-Bjurslätt, till Arnhild Larssons minne	200:-
Evy Andréns 70-års fest	600:-
Maja Bolling, till minne av Margareta Warenius	500:-
May Leijon	50:-
Ruth Ettliger	75:-
A.M. Hellwig	200:-
Maritza Bahamondes	100:-
SKV-Piteå-Munksund	1000:-
Zaida och Allan Hagman, till Bengt Segersons minne	100:-

Fistulasjukhuset

Från Evy Andréns 70-års dag 1000:-

Detta är pengar som flytit in sedan juli 1991.

Vi är glada att det kommer så frikostiga bidrag, de kommer till mycket god användning. Så, kära vänner, fortsatt solidaritetsarbete i form av pengabidrag är mycket välkommet!

Från Stockholms horisont

SKV Fyrklövern fick ett bidrag från Augusta Tonnings fond. Detta använde vi lördagen 25 april till ett studiebesök på Antroposofernas sjukhus Vidarkliniken i Järna. En allmänt utbredd missuppfattning gör, att många tror antropologerna om att vara speciellt "religiösa". Så är dock inte fallet. Mycket enkelt kan man säga, att antroposofin (grek. antropos= människa, sofia= vishet) står för en helhetssyn av människan; man tar så att säga vara på både det andliga och det lekamliga.

Allt nog: den 23 oktober 1985 tog Vidarkliniken emot sin första patient. Sedan dess har cirka 2 000 patienter vårdats där.

Kliniken är det första sjukhuset i Norden, där den konventionella medicinen berikas med den antroposofiska läkekonsten. Människan som individ står i centrum för all behandling. Patienterna omges med vacker arkitektur, stimulerande färger och äkta material. Personalen består givetvis av legitimerade läkare och sjuksköterskor samt lika kompetenta undersköterskor och biträden.

Behandlingen är individuell, och en nära kontakt upprätthålles mellan läkare och patient. De antroposofiska läkemedlen, som under 70 års tid använts av tusentals läkare, är beredda av natursubstanser, som stimulerar kroppens egna läkekrafter.

Man ger bad och massage, till exempel en lugnande insmörjning i stället för en lugnande tablett. Maten lagas naturligtvis av biodynamiska råvaror, som odlas inom området. Dessutom får patienterna utöva konstnärlig terapiverksamhet som läkeurytmi (rörelseövning-ar), målning, modellering, musik.

Vidarkliniken drivs i form av en stiftelse utan vinstsyfte. Man vill hålla patientavgiften så låg som möjligt, gärna sänka den. 1990 fick cirka 43 procent av patienterna landstingsbidrag. Den som vill, kan stödja verksamheten genom att till exempel gå med i Vidarklinikens Vänner.

För Fyrklöverns medlemmar blev besöket en mycket fin upplevelse. Vi togs emot av en förtjusande guide och

bjöds på kaffe. Efter rundvandring i de vackra lokalerna gjorde några ett kort besök på Robygge, ett hus, som bland annat inrymmer en väl sorterad butik för böcker, konsthantverk, naturkosmetik och mycket mer.

Tyvärn hann vi inte bese hela anläggningen, som omfattar många byggnader för olika aktiviteter. Husen är ju mycket vackert utformade av arkitekten Erik "Abbi" Asmussen. Dessutom är omgivningen synnerligen fint utformad med bland annat en vacker vattenreningsanläggning, formad som en trappa av stora skålar. Några hann också med en snabb visit i butiken vid Saltå kvarn. Där kan man köpa det goda, hälsosamma brödet, grönsaker med mera. Utöver allt ovanstående bedrivs en omfattande verksamhet med Waldorfsskolor, folkhögskola, trädgårdsskola, en form av bankverksamhet, kallad Fria Kulturfonden med mera.

Som läsaren förstår, var det en verkligt givande utflykt, som vi hade stor glädje av. Och jag vill rekommendera alla, som kan, att göra ett besök i det alternativa Järna!

För Fyrklövern, Ally Wikholm

SVENSKA KVINNORS VÄNSTERFÖRBUND

Postgiro 50 50 95-0 Insamlingskonto 5 13 23-4

Barnängsgatan 23
116 41 Stockholm
Tel: 08-640 92 05
(Tisdag och torsdag 13.00-15.00)

Linnégatan 21
413 04 Göteborg
Tel: 031-14 40 28
(Måndag-fredag 10.00-15.00)

SKV är partipolitiskt obundet och verkar för ett demokratiskt samhälle med en ekonomi som inte bygger på profit utan på människors behov, ett samhälle fritt från alla former av förtryck.

Förbundets målsättning är:

- Att verka för jämlikhet mellan kvinnor och män och för kvinnors deltagande på alla områden av det ekonomiska, sociala och politiska livet, samt att verka för ett socialt och ekonomiskt rättvist samhälle där alla har ett meningsfullt arbete.
- Att verka för ett samhälle där alla barn och ungdomar kan känna trygghet och har lika värde, och där de tillförsäkras fysisk och psykisk hälsa, och ges samma utbildningsmöjligheter.
- Att verka för fred, allt framtidsarbets grundval — mot krig och imperialism — krigens främsta orsak. Förbundet vill verka för allmän och total nedrustning.
- Att verka för skydd av vår egen och framtida generationers miljö, för ett resursbevarande samhälle som tar hänsyn till människors verkliga behov och sambanden i naturen.
- Att verka för solidaritet mellan folken, för folkens nationella oberoende, för de förtrycktas befrielsekamp, för en värld fri från varje form av ekonomiskt, politiskt, socialt och kulturellt förtryck, mot fascism och rasism.
- Att bekämpa all kommersiell exploatering av såväl vuxna som barn.

* * * * *

SKV har i korthet följande historia:

1914 bildades Föreningen Frisinnade Kvinnor under parollen: Mot krigspsykos, för demokrati och kvinnors likställighet.

År 1931 utvidgades förbundet så att ett samarbete blev möjligt mellan alla kvinnor som önskade en samhällsutveckling i vänsterriktning. Då fick förbundet sitt nuvarande namn.

År 1946 anslöts Svenska Kvinnors Vänsterförbund till Kvinnornas Demokratiska Världsförbund, (Womens International Democratic Federation, WIDF).

KDV har konsultativ status hos FN:s ekonomiska och sociala råd, samt hos UNESCO. Denna status innebär rätt att yttra sig vid sammanträden och att framlägga egna förslag.

SKV-avdelningar

Ambjörby
Ellen Eriksson
Box 414
680 52 Ambjörby
Tel: 0563/802 32

Centrala avd i Göteborg
Barbro Andersson
Väwarevägen 2 D
433 75 Partille
Tel: 031/95 76 03

Karlstad
Siv Dahlgren
Mellqvistvägen 1
663 00 Skoghäll
Tel: 054/51 39 15

Lund
Astrida Svensson
SKV-Lund
Box 1208
221 05 Lund
Tel: 046/20 08 22

Piteå-Munksund
Siri Aldrin
Strandvägen 5
941 00 Piteå
Tel: 0911/372 76

Umeå
Katarina Sandström
Klaverstråket 32
902 57 Umeå
Tel: 090/12 17 38

Arvika
Brita Tener
Högåsvägen 4
671 00 Arvika

Göteborgsdistriktet
Zaida Hagman
Säckgränd 3
415 03 Göteborg
Tel: 031/25 31 65

Katrineholm
Gunnel Rudin
Storgatan 46 A
643 00 Vingåker
Tel: 0151/122 00

Malmö
Anna Landberg
Bildesgatan 1
211 57 Lund
Tel: 046/23 40 76

Skellefteå
Barbro Viklund
Fäbogatån 5
931 56 Skellefteå
Tel: 0910/885 47

Uppsala
Anneli Granholm
Studentstaden 4
752 33 Uppsala
Tel: 018/54 26 07

Boden
Marianne Soutukorva
Rädisvägen 6
961 48 Boden
Tel: 0921/723 77

Göteborg Bjurslätt
Harriet Engman
Långströmsgatan 50 A
Tel: 031/53 66 96

Kramfors
Elisabeth Östlund
Fiskja 5221
872 00 Kramfors

Mölnådal
Gunhild Johansson
Storgatan 26
413 31 Mölnådal
Tel: 031/27 71 04

Skövde
Karin Sandelin
Mariestadsvägen 75
541 00 Skövde

Östersund
Li Öm
Divisionsgränd 4
831 38 Östersund
Tel: 063/10 30 64

Finspång
Anna-Lisa Göransson
Grytölsvägen 24
612 00 Finspång

Gävle
Elsa Kontturi
Kapellvägen 5
804 26 Gävle
Tel: 026/19 19 57

Linköping
Sonja Wahlstein
Eklundsgatan 5
582 63 Linköping
Tel: 013/13 08 48

Olofström
Carina Gillberg-Björk
Snöbärsvägen 12
293 00 Olofström
Tel: 0454/400 77

Stockholms innerstad och norra förorter
Gerd Thambert
Åsögatan 170:1
116 32 Stockholm
Tel: 08/641 46 51

Förbundsordförande:
Aase Bang
Herrgårdsgatan 12
652 25 Karlstad
Tel: 054/18 99 61

Forshaga-Kil
Ingela Ahlberg
Prästboi Pl 7003
665 00 Kil
Tel: 0554/153 07

Karlshamn
Sonia Karlsson
Pl 1049
290 72 Asarum
Tel: 0454/291 60

Luleå
Agnes Wennberg
Vinkelgränd 1
951 41 Luleå
Tel: 0920/195 34

Orust
Erni Friholt, vice ordf.
Stocken 2127
440 80 Ellös
Tel: 0304/512 15

Stockholms södra förorter
Eva Danielsson
Pelargatan 16
121 47 Johanneshov
Tel: 649/57 00

POSTTIDNING

**BEGRÄNSAD
EFTERSÄNDNING**

Vid definitivt efter-
sändning återsänds
försändelsen med nya
adressen på baksidan
(ej adressidan)

Prenumerera på Vi människor!

Det är tidningen som berättar om kvinnors verklighet i Sverige och i andra länder. Som visar samhället ur perspektiv som du inte hittar någon annanstans. Som vill väcka glädje och vrede – ge kunskap och insikt.

Prenumeration på Vi Mänikor:

Helår: 120 kr

Stöd: 200 kr

Gåvo: 100 kr

Namn

Adress

Postnummer/ort

Porto

vi människor

prenumeration

Barnängsgatan 23

116 41 STOCKHOLM

VI MÄNSKOR behövs PRENUMERERA!

Fyll i kupongen så vidarebefordrar vi den till din lokalavdelning.

Jag är intresserad och vill veta mer om SKV

Jag vill bli medlem i SKV

Namn

Gatuadress

Postadress

Telefon

Porto

Svenska Kvinnors Vänsterförbund

Viktoriahuset

Linnégatan 21

413 04 GÖTEBORG